

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un um.
Pe o lună . . . 2 *

Nrui de Duminecă
Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu se tra-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Aehrenthal.

Din sursă absolut sigură aflăm, că firele intrigilor ce se țes în Viena, în jurul crizei ungurești și întârzie și împiedecă o rezolvire a ei în conformitate cu interesele popoarelor subjugate din Ungaria și cu interesele monarhiei, se concentrează în mâinile ministrului nostru de externe contele Aehrenthal. El trebuie privit ca un exponent al politicii ungurești, care machinează, țese intrigi și unelțeșe de mult în interesul oligarhiei ungurești, cu care stă în strânse și intime legături și familiare, ținând de soție pe o contesă maghară.

Informațiile noastre, pe cari le primim dela un personaj foarte marcant al vieții politice din monarhie, inițiat în tainele de culise ale crizei ungurești, ne asigură că baronul Aehrenthal a fost acela, care a stors și sancțiunea prealabilă dela Monarch pentru proiectul pluralității al contelui Andrassy, profitând de momentele critice de atunci ale anexiunii. Iar, de când, după anexiune, Coroana a revenit asupra pactului, în virtutea căruia a încredințat puterea coaliției și pretinzând realizarea lui a provocat actuala criză ungurească, baronul Aehrenthal este inepuizabil în intrigi și în mașinații machiavolice, pentru a îndupleca coroana să renunțe la cuvântul dat, să abandoneze votul universal, în jurul căruia manevrează guvernul lui Wekerle într-o înțelegere tacită cu toate partidele ungurești.

Nu-i scapă nici un moment, nici o con-

jectură externă ori internă, pentru a nu o exploata în favorul oligarhiei ungurești, cu care lucrează mână în mână și pe ascuns pentru a zădărnici intențiile Coroanei. Și de câte ori Coroana în decursul crizei a s'at în fața hotărârii de a primi demisia guvernului Wekerle și a proceda cu mână tare pentru a pune capăt stărilor actuale de lucruri, contele Aehrenthal, s'a pus totdeauna de-a curmezișul, invocând rezoane superioare și zădărniciind pentru moment această hotărâre.

Informațiile noastre merg mai departe și ne spun că d. ministru de interne nu se mărginește numai la mijloacele sale firești de presiune morală asupra Coroanei ci, când observă, că aceste nu sânt destul de eficace recurge și la altele mai puțin inocente. Avem între altele, noi, românii, un c lomniator sistematic, conștient și îndrăzneț în persoana d-lui ministru de externe, contele Aehrenthal. Nimeni n'a făcut atâta caz, n'a exploatat în chip mai conștient și mai păcătos gogorța *iredentismului*, ca baronul Aehrenthal. Coroana este saturată cu un întreg sistem de intrigi, de aparențe și fapte inventate, întemeiate pe aceasta manoperă a d-lui Aehrenthal, care se vede că tot prinde încă și impresionează de vremece este așa des utilizată de d. ministru de externe. Chiar nimicirea concluzului în chestia cate hizării, ne asigură informațiile noastre, pe cari le garantăm, poate fi considerată de un succes personal al contelui Aehrenthal, stors prin intrigi, prin pervertire dela Coroană și merit să măntuiască ceva acasă

din popularitatea pierdută alui Apponyi și Kossuth.

Socotim că este de un mare interes pentru noi și pentru toate popoarele și clasele din Ungaria cari gem supt genunchiul oligarhiei ungurești și cari așteaptă din zi în zi ceasul eliberării lor să-și cunoască și prietini și dușmanii, pentru că numai dintr'o astfel de recunoștință pot rezulta situații echivoce și ridicole, de a plăti cu mulțumită, cu recunoștință pe cel ce te unelțește, te intrigă și îți nutrește gândurile cele mai dușmănoase. O astfel de recunoștință, pe care și o merită în chipul acesta, a încasat chiar contele Aehrenthal, care se știe, că în primăvară fusese distins cu marele cordon al ordinului Carol, care, i-se făcuse deosebita onoare să i-se înmâneze în chip neobișnuit, în persoană prin chiar prim-ministrul României d. Ioan Brătianu. Probabil, nu drept recompensă pentru această atitudine a sa loială față de statul român.

Ordinul Carol este cel mai înalt ordin al României care n'a fost conferit decât capetelor încoronate. Principele Bülow a fost primul, care fără a fi membrul unei dinastii a primit acest ordin. Contele Aehrenthal a fost al doilea. Dar pe când principele Bülow a primit decorația prin ministrul plenipotențiar român din Berlin, contele Aehrenthal a primit-o din mâinile capului guvernului român anume însărcinat cu aceasta misiune.

Iată ce distincțiune i-s'a făcut deci acestui mare și mai presus de toate loial prietin al statului român.

Călugărița.

*In pacea sării stai îngândurată
Pe-o lespede din fața mânăstirii;
Cad frunze 'ngălbenite pe potică,
Iar din adâncul nepătruns al firii
Răzbate par-c'un glas de tânguire.
Tu îl ascuți și l simți așa de bine,
Căci e 'nfrățit cu gândurile tale
Ce pleacă azi spre alte zări senine.
— Vezi curțile bătrânilor bogate,
In jurul tău aveai atâta lume;
Boerii toți își petreceau la mese
In veselie, cântece și glume.
Tu, copleșită-n farmecile vremii,
Tot depănai cu mintea ta pribeagă
Firul bogat de-atâta fericire
Ce-o să se 'ntindă peste viața 'ntreagă.
Curând însă... curând, în destrămare,
S'a risipit podoaba ta de vise —
Acum în haina-ți neagră, mohorâtă,
Atâtea doruri mute stau închise.
Pleci tristă capul și nu-ți vine a crede
Cum de s'a stins o tinereță 'ntreagă,
Și ai vrea să strângi nădejțile slăbuțe
Ce clipele din urmă ți-le leagă..*

*In colț de geană, par-că tot mai tare
Bobițele de larcimi se adună,
De-asupra ta — tivifi cu argint la margini
Doi nori s'aștern, ca prapori peste lună !..*

I. Enescu.

Cea dintâi iubire.

De Const. A. Giulescu.

Atât de mult ne-a înstrăinat vremea unul de altul! Par-că nu m'a cunoscut nici odată!... Așa am văzut o trecând nepăsătoare pe lângă mine în zborul fugariilor. Am avut totuși un fior în tot corpul; o scânteie desprinsă din inimă, de supt cenușa vremilor uitate...

Și m'a privit în treacăt cu ochii mici, vicleni, întrebători. Ah! ochi de care nu m'am putut nici-odată sătura, privindu-i!

Un nor de praf se ridicase în urmă-i, pe care treptat îl înghițea necuprinsul. Priveam în zarea plumburie la un stol de păsărele ce se roteau în jurul unei biserici, și cum îmi simțiam inima frântă de un dor necunoscut, mi-am zis:

Fericire, iubire, credință toate s'praf!... Nebuni sânt acei ce-și sacrifică viața pentru durerea unei clipe; căci nici o suferință omenească nu poate îngădui a'ata jertfă!... Resemnarea și timpul sânt cei mai buni doctori pe cari l'a creiat natura. Suprimă-i, și distrugi trei părți din omenie...

După câteva clipe, m'am ridicat, și am pornit pe supt aleile de castani și tei care duc la parcul Bibescului. Acolo știam că o voi întâlni.

Era o dimineață senină de toamnă. Acele de brumă scîlpiu în bătaia primelor raze de soare. Aerul e. a umed, răcoros; iar frunzele îngălbenite cădeau la pământ, jalnice, ca boabele de ceară la picioarele unui mort... Aburii se desprindeau din pământul umed, rourat, și plutiau pe deasupra grădinilor, ca o pânză ușoară, străvezie. Soarele își ridicase o sprânceană pe culmea unui

deal, îmbujorând o grămadă zdrențuită de nori, cari plutiau în zare...

După o noapte de veghe, eșisem să sorb aerul rece binefăcător. În mai puțin de o jumătate de oră ajunsel la poarta grădinii. Trăsura în care venise Mara, aștepta pe o cărare lăturalnică Căi mișcau arar din picioare, stând cu urechile ciulite. Vizitiul moșia pe capră. Mă apropii și-l întreb:

— Ascultă băete: Unde s'a dus' conia?

— Se plimbă prin grădină, domnișorul, îmi răspunde cu ochii pe jumătate închiși.

— Vine adeseori aici?

— În fiecare zi de aproape o lună. Așa a spus doctorul. E cam bolnavă...

Am intrat în grădină. Aleile erau întunecate, posomorite. Pe ici și colo, se furișau printre ramuri raze de-a soare, brodând pe nisipul grădinii crengi și frunze. Nu știu de ce eram trist, abătut, și cu inimă însângerată! Un vântuleț se stărnise de undeva, gonind frunzele căzute pe cărări. Par-că venisem într'un cimitir, și rătăceam printre mormintele celor duși de mult!...

Dar iată lacul, lacul nufierilor de-odinioară! Ca prin farmec, toată jalea din suflet mi-se stânse treptat. Alte doruri mă năpădiră, alte gânduri cu aite năzuinți!...

Cum știe natura să moduleze sufletele omenești după împrejurări și locuri!...

Mă apropii de margine. În adânc se resfrângeau arborii împrejurători cu malurile acoperite de iarbă verde. Frunze căzute alergau peste suprafața lucie, ca niște pânze rătăcite 'n-larg. Lumina tot mai mult creștea, iar soarele se ridicase de asupra lacului, topindu-și focul globului în

Sursa, repetăm absolut sigură, din care aflăm aceste lucruri, ni-a tras vălul și asupra altor taine ale culiselor crizei unguerești, asupra cărora, din motive bine priecute, ne impunem rezerve. Dar am crezut că facem un serviciu obștesc, denunțând pe ministrul de externe, care joacă pe agentul guvernului și a oligarchiei unguerești, abuzând de poziția sa de încredere la Coroană. Să se știe, că ministrul de externe este conspiratorul cu oligarchia unguerească pentru acupararea Coroanei împotriva *votului universal*, pentru a asigura și pe mai departe stăpânirea oligarchiei și robia tuturor popoarelor și a claselor cari își așteaptă dela monarch eliberarea. Să se știe, atât înăuntru cât și în afară, că contele Aerenthal înainte de a fi ministrul de externe al monarchiei, este ministrul politicii pan-unguerești, exponentul dlor Wekerle, Andrássy a căror interese le slujește.

Duplicitatea lui Kossuth. De mult nu mai era taină pentru cei ce se îndelniciau cu treburile politice, că Francisc Kossuth de dragul puterii e în stare să jefiască orice principii. Declarase doară deputatului Holló că faptul »că fiul lui Ludovic Kossuth ajunge ministru-președinte e cea mai frumoasă izbândă națională«. Și zi de zi se adeverește tot mai mult lipsa de principii ale ministrului de comerț.

În numărul său de astăzi, ziarul »Pester Lloyd« — care până acum aproape întotdeauna luase apărarea lui Kossuth — publică un articol în care constată duplicitatea lui Kossuth în toate acțiunile lui politice din vremile din urmă, dar mai ales în chestia băncii comune.

»P. Lloyd« îl învinuiește că în același timp în care de pe tribuna publică vestea lupta pentru banca autonomă și îndemna membrii partidului său să nu cedeze din pretenția aceasta, — făcea tot ce-i sta în putință să zădărnicească munca comisiei instituite pentru studiarea chestiei băncii

autonome, intervenind pe lângă membrii comisiei, cu toată autoritatea sa de ministru și șef de partid, să nu aducă nici o hotărâre meritorică... Ziarul german îi desfiide pe Kossuth și aderenții lui să desmințiască aceste informații pentru exactitatea cărora ia toată răspunderea.

Sântem, însă, convinși că nici Kossuth, nici aderenții lui nu vor încerca să desmințiască un fapt trecut de mult în conștiința publică. Duplicitatea lui Kossuth — cea mai falsă duplicitate politică — nu se mai poate contesta.

Ce soartă tristă pentru fiul unui om mare!

Justh despre Barabás și Tisza. Zilele trecute, în același timp cu contele Șt. Tisza, a petrecut o zi în Arad și Justh, președintele partidului independist. Firește, în cercurile politice s'au făcut fel și fel de combinații în ce privește această coincidență. Întors la Budapesta, partizanii săi l-au întrebat pe Justh ce a vorbit cu Barabás. Justh a fost gata cu răspunsul:

»La serata Reuniunii femeilor din Arad, mă pomenesc numai că Barabás se așează lângă mine și-mi zice la ureche: Ce păcat că s'a spart partidul nostru frumos! M'am uitat lângă el și i-am răspuns: Tu o spui asta? Tu care de o jumătate de an mereu îi îndemni pe Kossuth să provoace disidența? De altminteri îți declar că oriunde îți vei pune, la alegerile viitoare, candidatura, mă vei avea contra candidat! Barabás a mai spus câteva cuvinte, apoi s'a îndepărtat — a încheiat Justh.

În club, unde a povestit Justh lucrurile aceste, unul dintre independiști a făcut observarea: »Partid-le dela guvern vor păși o la alegeri cum a pășit o, la vreme a sa, și contele Ștefan Tisza«.

»Nu i permis să comparați *odunătura* aceasta cu contele Tisza. Nu i vorba, Tisza a greșit, dar a fost om întreg și maghiar bun, vrednic de auzirea entuziasma a partizanilor săi. Dar *aceștia*? Nu știu ce ar putea îndemna lumea să se însufiețiască pentru ei. *E în interesul nostru ca acest guvern să rămână la cârmă și să conducă alegerile*, că-i țara e cu noi. Dacă guvernul acesta ar îndrăzni să ceară voarea îndemnității, le vom zmulge masca de pe față și până la alegeri îi vom zărobi!»

Și numeroșii deputați prezenți au primit declarațiile lui Justh cu aplauze zgometoase...

Tisza își primește satisfacția.

adânc. Era liniște peste tot. Ni-i păserilele nu circipiau, voind parcă să păstreze liniștea sfântă a lacului...

Mergând încet, ajunsei în dosul unui boschet de liliac înfrățit cu tufănișă. Pe-o bancă prinsă în marginea lacului stătea Mara, cu ochii rădăuți în zău fărâșând în mână o crisanemă, ale cărei frunzișoare le arunca în lac.

Atât de confundată era în visarea ei, că nu m'a simțit decât când am ajuns în fața boschetului. Oprindu-mă, am salutat-o cu o nună de rătăcire, și i-am zis:

— Îmi pare că m'ai uitat Mara. Așa e că nu mă mai cunoști?

— Numai dacă ași vrea nu te-aș cunoaște, îmi răspunse. Altfel cum o poți crede? Focul mistue clădirea, dar tot rămâne ceva din splendoarea de demult: amintirea că a fost odată!..

— Așa e, ai dreptate! Timpul a nimicim clădirea dragostei noastre, dar ne-a rămas o mângâiere: amintirea ei! De atâtea ori a răsărit și s'a culcat soarele de-atunci, de când ne-am despărțit!.. Atâtea primăveri s'au risipit cu primăvara vieții noastre, că a trebuit după atât amar de vreme să ne regăsim în această tristă zi de toamnă, ca

să mai trăim o clipă în legănarea amintirilor uitate!..

Și schimbând vocea îi zisei:

— Ascultă, Mara; De ce despozi crisanemele și le aruncai în apă? Sânt așa de frumoase!..

— Vrei să știi de ce? Iată, îți spun: Pentru fiecare iluzie pierdută în viața mea, sacrific o floare de acestea. Păvește, frunzișoarele aibe, cum se pierd în largul apă!

Așa s'au dus visurile mele, au rămas în urmă. Cu fiecare răsărit de soare, îmi fauream tot alte credințe, cu alte năzuințe. Dar, cum venea zăburul nopții, acoperirea totul, totul, iar eu mă desțectam în zori cu o nouă decepție!.. Acum, m'a rămas o singură iluzie, dar care este: cea mai slabă, și anume: Să mă fac bine, căci sufăr de piept. Viața, fără de nici un scop, pe care am trăit-o în timpul din urmă m'a slăbit mult... Iar în ziua când și pe aceasta o voi pierde, voi mai arunca o singură floare pălăită în lac — aceea voi fi eu! Cu chipul acesta voi scăpa de o tortură care va veni să mă răpună!..

Atunci tăcu. Își răzina capul de spatează băncii, pironându-și ochii în pământ. După câteva clipe, văzui lacrimi picorându-i din ochii dragi, ochii cari m'au fermecat atât de mult odată!..

Procesul contra lui Friedjung.

În Viena se judecă, de două zile, un nou proces politic de-o gravitate neobișnuită. Deputații coaliției sârbo-croate au ținut să porniască proces de presă împotriva publicistului Dr. Friedjung, profesor universitar și membru al Academiei de științe din Austria, și împotriva ziarului »Reichspost« din Viena — pentru calumnie.

Acuzații n'au încercat să se eschiveze de supt răspunderea înaintea legii, ci s'au prezentat cu un material de dovezi atât de bine ales, încât chiar în ziua întâi, acuzații au devenit din nou acuzatori.

Dr. Friedjung s'a dovedit de un adversar nu numai temut, dar și scrupulos în scrierile și vorbele sale.

Bărbat de 51 ani, orator de seamă și publicist căutat, care în toate scrierile sale a apărut interesele monarchiei și, prin urmare n'a putut să aprobe politica maghiară din Ungaria — acuzatul e centrul tuturor privirilor. Preamărit de presa austriacă, tratat cu epitete puțin cuviincioase din partea presei maghiare, Dr. Friedjung în procesul acesta se dovedește de-o personalitate integră, de un om condus în acțiunile și scrierile sale numai de interesele mari ale monarchiei.

Ziua întâi a fost exclusiv ziua lui. Publicul care a așteptat dela acest proces senzații, nu s'a înșelat în așteptările sale. Dr. Friedjung a sat sfăcut cele mai exagerate așteptări, dovedind nu numai amestecul direct al guvernelor Serbiei în chestiile interne ale monarchiei noastre, ci în același timp, și că deputații coaliției sârbo-croate au primit dela guvernele Serbiei ajutoare și subvenții însemnate, pentru a turbura pacea internă a monarchiei.

N'avem încă cuvânt să ne de-larăm în chestia desvărilor făcute de Friedjung, până nu ni-se va da prilej să auzim și cuvântul acuzatorilor, ținem însă, să constatăm de pe acum că dovezile și documentele prezentate de »acuzatul« Dr. Friedjung și de »martorul« Dr. Funder sânt atât de grave, încât

Părul căzut în dizordine pe gât și umeri, fața albă, slăbită de durere, îi dădeau o înfășurare de martiră. Aerul rece îi îmbujorase obrazii, iar buzele-i roșii, subțiri, parcă erau de carmin.

M'apropii atunci ușor de ea, îi iau mâinile, zicându-i:

— Fii cuminte Mara, te vei face bine. Schimbă-ți felul vieții și vei vedea cum vine sănătatea. Îți trebuie liniște și aer. Cu acestea vei învinge boala, care nu a venit, dar care te cercetează. Ia măsuri cât mai e vreme. Totul se va schimba, se va schimba în bine!..

Și tăcând o clipă, îmi zise:

— Știi că peste două zile plec în sudul Franței? Voi petrece toată iarna acolo. Am să fiu cuminte. Te voi asculta, îți promit. În primăvara ne vom întâlni iar în țară. O... poate nu ne-om mai întâlni niciodată. Cine știe?!.. Mi-ar părea rău să mor, băiatule. Sânt încă tânără, și nu m'am săturat de viață!.. Uite: câte-odată sânt așa de tristă! Îmi pare că totul e mort în mine. Numai trecutul îmi revine în minte cu nimicurile lui dragi, cu durerile și mulțămirile lui! Din toată viața mea, partea cea mai sfântă, cea mai curată, e anul când te-am îndrăgit pe tine. A fost un vis de fecioară plin de dorințe neînțelese. Știi că

Neumann M.
furnisorul curții imperiale și regale

atelier de haine pentru bărbați, copii și femei în Arad.

»acuzatorii« greu vor putea să-și justifice alitudin a, în tot cazul dubie, ce-au observat-o pe vremea conflictului monarhiei noastre cu Serbia.

Lăsăm, deocamdată, să urmeze un raport mai amănunțit, trimis prin poștă, de către corespondentul nostru.

Ziua întâi.

Viena, 9 Decembrie.

În raportul meu telegrafic am anunțat constituirea curții cu jurați. Mă voi mărgini acum să dau numai un rezumat mai larg al declarațiilor făcute de al doilea acuzat, Dr. Friedjung, care și-a început discursul la ora 1.

Dela început declară că nu se crede vinovat într'atâta, încât nici astăzi nu și-ar scrie articolul alminieri decât la scris în Martie, fiindcă a fost și e condus de dragoste pentru patria sa, Austria, pe care mulți dintre acuzatori o urăsc din suflet. Citează, din raportul stenografic — dela 13 Noembrie 1905 — al adunării deputaților din Croația, următoarele declarații ale deputatului »acuzator« Vinkovici: »Noi îi spriginim pe maghiari, fiindcă dorim și noi ca monarhia aceasta, infamia aceasta de stat să piară!« Citează și cuvintele deputatului »acuzator« Dr. Tuskan, rostite tot atunci: »Sânt gata, dacă o vreau, să mă duc mâine, cu pușca, în război și să împușc asupra Vienei!«

»Eu n'am ridicat împotriva deputaților sârbo-croați acuza că ar fi săvârșit înaltă trădare, — continuă apoi — ci i-am acuzat numai că au primit dela guvernul Serbiei ajutoare de bani pentru scopuri personale și politice! Și acuza aceasta sânt gata să o dovedesc! Acuzatorii mei mă învinuiesc că atacurile mele împotriva lor ar fi numai o continuare a procesului de înaltă trădare ce s'a pornit împotriva lor la Agram, fiindcă s'au luptat împotriva supremației maghiare. Cu alte cuvinte sânt învinuit că aș voi să mă fac complice în asuprirea naționalităților nemaghiare din Ungaria. Nimic nu e mai fals decât această afirmare!«

Face apoi istoricul înfrățirii între kossuthiștii din Ungaria și coaliția sârbo-croată, arătând cum aceste partide s'au aliat împotriva Vienei pentru a storce concedii. Cu ajutorul și sprijinul croaților, coaliția maghiară a ajuns la cârmă. Dar a doua zi după venirea kossuthismului la putere, șovinismul maghiar s'a trezit din nou și stăpânitorii n'au voit să mai știe de tovarășii lor de arme. S'a pornit lupta între coaliția maghiară și coaliția sârbo-croată, care, în cele din urmă, a dus la procesul de înaltă trădare dela Agram.

după un an te-am pierdut. M'am aruncat atunci, rătăcită, în brațele altuia. Trebuia, îmi cerea inima, sângele, răsbunarea! Apoi altul și iar altul!... O mai bine muriam atunci!... A venit în urmă lungul șir de vanități cu lanțul lor de desamăgiri! Am plâns, am suferit, dar m'am resemnat!... Și... iată-mă azi pierdută, în pragul unei nenorociri, când în urmă părerile de rău a unei vieți trăite în zadar, iar înainte pustiu și întunec! Am fost o nemernică, nu te-am ascultat!...

S'a sculat atunci cu ochii plini de lacrimi. O tusa seacă o înecă. Merse câțiva pași, ținându-și cu mâinile sânii rotunzi, se opri apoi în fața mea și mă rugă cu o voce stinsă, s'o duc la trăsura.

În poartă ne-am despărțit. Căii porniră în goană nebună către oraș, stărnind un nor de praf în urmă. Tropotul copitelor se auzea din ce în ce mai nelămurit, până ce cotind în șoseaua Calafatului pieri, topindu-l depărtarea.

Am intrat iar în grădină, și obosit, trudit par'că de o lungă călătorie, m'am răsturnat pe o bancă, și răzimându-mi capul de mâni am plâns ca de îngropăciune!...

Mara Dărăscu era dintr'un cătun alături de satul meu natal. Avea numai tată — un bătrân hursuz și cu vorbă aspră, dojenitoare. O luase dela școală ca s-o mărite, căci împlinise douăzeci de ani.

Înaltă, svelță, cu obrazii rumeni și părul buclat, părea o țărăncă cocheta din Normandia. Avea cei mai frumoși ochi pe care i-am văzut vre-o dată! Atât de frumoși, că privindu-mă într'o zi

Coaliția sârbo-croată s'a aproplat din nou de Serbia și a intrat în legături punibile cu guvernul sârbes, mai ales pe timpul conflictului pentru anexarea Bosniei și a Herțegovinei. Serbia, în speranța că va putea obține provinciile aceste pe seama ei, a subvenționat coaliția sârbo-croată pentru a produce nemulțămiri în ținuturile locuite de slavi și a face propagandă pentru un mare imperiu sârbesc. Și lucrurile aceste am să le dovedesc.

»Voi dovedi cu documente — declară mai departe Dr. Friedjung — că din Martie 1907 până în primăvara anului 1909 aproape toate veniturile societății »Slovenski Jug« — care e subvenționată de guvernul sârbesc — au fost cheltuite pentru propagande politice în Bosnia, Herțegovina și Croația.

Între alții voi dovedi că și deputatul Supilo a primit, supt deosebite titluri, suma de vre-o 8000 franci, redacția ziarului sârbesc din Croația »Srbo-bran« 5000 de franci, deputatul croat Bude Budisavlevici 2000 de franci — pe baza unui deciz al societății prin care se hotărăște comunitatea cu organizația națională-sârbească din Bosnia-Herțegovina și o acțiune comună cu coaliția sârbo-croată din Croația.

Intermediatorul între guvernul sârbesc coaliția sârbo-croată a fost consulul general al Serbiei în Budapesta, Petrovici. Drept dovadă citează un raport al șefului de secție Spalajkovic către ministrul președinte al Serbiei, Paicic (4 Iunie 1907), în care îi anunță că deputații Pribicevici, Supilo, Lukinici și alți s'au adresat, prin consulul dela Budapesta, guvernului Serbiei cerând ajutor în bani și că i-s'a dat deputatului Pribicevici suma de 12.000 dinari.

În cele următoare, Dr. Friedjung se ocupă cu antecedentele și cu necesitatea anexării Bosniei și Herțegovinei, citând mai multe procese verbale ale societății »Slovenski Jug«, cari dovedesc că această societate a încercat să organizeze răvrătirii în provinciile anexate și să alimenteze nemulțămirea popoarelor slave. Declară că pe timpul procesului dela Agram, deputații Supilo și Medakovic au cerut dela guvernul Serbiei un ajutor de 6000 dinari pe seama apărării și că, în același timp, societatea »Slovenski Jug« a votat alți 5000 dinari pentru organizarea răscoalei din Bosnia și Herțegovina.

»Eu n'am ridicat împotriva actualilor mei acuzatori acuza de înaltă trădare — încheie Dr. Friedjung — și nici nu-i consider de trădători de patrie, ci mai mult de șarlatani politici, cari au cerut și primit banii pentru scopuri personale și politice. Despre aceasta se vor convinge toți cei ce vor cerceta documentele mele!«

Facsimilele documentelor vor fi prezentate în ședința de mâine.

scălțați în lacrimi, mi-a fost de-ajuns să-mi cred soarta și norocul meu legat de ei...

O vedeam de două trei ori pe săptămână. Vorbeam despre literatură, muzică, și ne spuneam povești, din nebuniile petrecute în școală. Făceam dese plimbări prin grădinile de supt pădure și ne urcam pe dealuri întovărășiți de o guvernantă cu nasul roșu și părul cenușiu. Biata Mara! Par'că o văd alergând zgloble să rupă o floare sau să prindă un fluture pe care îl săruta și apoi îl arunca în zbor, răzând și bătând din palme.

Era frumoasă atunci... frumoasă ca o noapte înstelată de toamnă, și zgloble ca o zi senină de primăvară!... Avea în făptura ei ceva din melancolia amurgului, înfrățit de zîmbetul aurorei. Cine s'ar fi putut stăpâni să nu o iubească?

Îmi cerea cărți de celit, dar mai ales versuri. Poeziile lui Eminescu, Coșbuc și Vlăhuță le știa pe de rost. Când îmi recita »Lacul« de Lamartine, tremura toată și plângea ca un copil!...

Îmi vorbea ce nopțile frumoase pe care le petrecea singură, stând la fereastră. De luna și stelele cu care sta de vorbă, și de florile grădinei care o priveau bașjocorilor, ori de câte ori o prindeau zorile cu ochii țintă în lună.

Dela o vreme devenise tristă, gânditoare și spunea că suferă!... Trecea brusc dela melancolia cea mai profundă la bucuria cea mai mare; și de multe ori am văzut-o ștergându-și ochii în hohot de râs!...

Într'un amurg de vară rătăceam pe luncile Oltețului. La colțura unei cărări bolțite cu sălcii plătose și arini, întâlnesc pe Mara la brațul guvernantei.

Ziua a II-a.

Viena, 10 Decembrie.

În urma depunerilor de azi ale șef-redactorului ziarului »Reichspost« procesul a intrat pe neașteptate în faza lui culminantă, satisfăcând enormul interes al lumii politice cu desvăliri senzaționale asupra cărărilor clandestine ce le-au bătut bărbații politici unguri în nădejdea că umăr la umăr cu croații și sârbii vor putea scutura jugul dualismului. Dacă sferile din preajma curții mai îngăduiau o îndoială asupra scopurilor ascunse ale bărbaților politici unguri, acum li se mai dă un prilej incontestabil de a-i cunoaște în adevărata lor înfățișare și de a înțelege că ei sânt gata să răstoarne unitatea monarhică la cea dintâi ocazie binevenită.

Dar să dăm cuvântul dlui Funder, redactorul ziarului Reichspost:

Depunerile dlui Funder.

»Reichspost«, ca ziar monarchic, urmărește deja de ani de zile, cu cea mai mare atențiune referințele slavilor dela sudul monarhiei. Am socotit că e de datoria noastră să adresăm împotriva unor bărbați politici croați, nu din răutate ori din interese de partid, câteva atacuri. Procedura noastră a fost călăuzită de convingerea, că elemente nedemne au împins un popor brav pe povârniș și că demascarea acestor oameni e mijlocul cel mai potrivit pentru a-i face inofensivi și pentru a feri poporul lor de o mare primejdie.

Am ieșit în publicitate cu acuzele noastre ca aderentii ai Marii-Austriei și ca prietenii ai croaților. Friedjung a caracterizat deja mediul în care intrase propaganda pansârbească și mie nu-mi rămâne decât să adaug câteva cuvinte la documentele prezentate de mine. E vorba în total de cinci documente, facsimilele cărora se vor prezenta de către reprezentantul nostru. Cunosc originea acestor documente, știu cu câtă minuțiozitate li-s'au examinat identitatea. Articolul incriminat e sprijinit în deosebi pe scrisoarea ce a adresat o lui Spalajkovic Pașici, ministrul președinte de atunci.

Aflăm din ea că Supilo, Pribicevici și Luchinici au adresat o scrisoare către guvernul Serbiei; aflăm din ea, că scrisoarea aceasta nu tratează despre starea producției de prae din Croația, ci despre sprijinul promis ce-l așteptau din partea guvernului sârbesc; aflăm din ea că Pribice-

Cum mă zări, îmi sări sprintenă înalte strigând:

— Bine că ne-am întâlnit! Dumneata ești o fire veselă. Cu madam Renard întotdeauna mă simt tristă, abătută. E prea serioasă, și afară de asta, nu prea găsim ce vorbi amândouă. Aceleași și iar aceleași tânguleli întotdeauna!... Ascultă, vrei să mergem colo, unde cosesc oamenii fânul? Vom sta de vorbă până va înopla. Îmi place așa de mult mirosul fânului de curând cosit!

— Să mergem, i-am răspuns! Alături de dumneata mă simt bine ori unde, mai ales când aceasta îți poate aduce momente de mulțumire...

Treceam pe marginea apei și nu vorbiam nimic. Fânul înalt, necosit, ne ajungea la brâu. Miros de sulfina, de trifoi involt și de oglice înăbușau aerul. În apropiere se auzeau coșaii vorbind și ascuțindu-și coasele.

Un cristel cânta undeva în luncă, iar din depărtări îi răspundea altul și iar altul! Glas de tăianți se furișea pe gura vâlcelelor dinspre pădure. Totul era învălit în melancolia amurgului.

Soarele se pătise în dosul unui nor rumenind dealul și pădurea dinspre răsărit. Pe turla bisericii din Căscloare, se rătăcise o rază, mistuindu-și vâpșia într'un glob de foc...

Atingându-mă cu mâna pe umăr, Mara îmi zise:

— Cât de frumos e!... Și ce fericită mă simt acum!... de ce nu durează starea asta o vecinicie? Atunci n'ar mai fi dureri pe lume.

Și după un moment de tăcere, urmă:

— Iată, privește pe luciul apei cum aleargă libelule. Sânti singurele vletăți cari nu cunosc suferința. Se nasc din lacrimile nuferilor, trăiesc o

vici, acest om brav, care de data asta n'a putut să meargă la Belgrad, s'a întâlnit numai cu Spalaicovici, cu care a tratat despre mărimea sumei; aflăm mai departe că domniile aceștia, prin mijlocirea unor funcționari sârbi, au primit într'adevăr, în scopuri politice, 12 mil de dinari și că li s'a promis o sumă și mai mare, îndată după ce se va fi obținut noul împrumut al Serbiei; li s'a mai promis lor și aceia, că mai multe ziare croate și sârbești vor primi și mai departe o subvenție dela guvernul din Belgrad. Cu prilejul acestei întâlniri, Svetozar Pribicevici, a mai primit și garanția liniștitoare, că ziarul lui, *Srbo bran*, va primi de asemenea o subvenție.

Tot în documentul din chestiune se face aluziuni cu privire la condiția, că partidele contractante ale guvernului sârbesc: *dnii Supilo, Pribicevici și Luchinici, au să încheie o alianță cu partidul kossuthist din Ungaria, cu care ei vor desfășura apoi o activitate solidară.*

Rezoluțiunea fumană.

D. Funder se ocupă apoi în amănunte cu rezoluțiunea fumană, pentru a scoate la iveală legătura dintre rezoluția și activitatea lui Supilo. Ori cât de des se provoacă guvernul sârbesc la rezoluție, nu face niciodată amintire de Bosnia și Herțegovina, — semn că inspiratorii rezoluției au fugădit aceste țări cercurilor dela Belgrad.

Martorul dovedește apoi că rezoluția e fructul unei îndelungate activități și citează în privința asta două împrejurări: *telegrama ziarului Novi List către Justi, prin care Justi avea să fie salutat la sosirea sa în Croația și care sfârșea cu cuvintele »Trăiască prietenia de acum maghiaro-croată! Citează apoi telegrama lui Kossuth, pe care a trimis-o celor ce au iscălit rezoluțiunea.* D. Funder descrie aici însuflețirea stărnită de alianța maghiaro-sârbă, precum și discursul lui Zoltan Lengyel, rostit în ședința din 12 Decembrie 1907, care discurs ne dă icoana entuziasmului ce cuprinsese pe kossuthiști cu prilejul vizitei gazetarilor unguri la Belgrad. În legătură cu aceasta mai spune, că cu prilejul vizitei gazetarilor unguri, a participat la serbări și o deputație croată.

D. Funder continuând spune, că *ambasadorul turc dela Belgrad i a povestit cum, atunci, un membru al deputațiunii ungurești i a oferit, pentru cazul dacă Turcia ar începe război împotriva Austriei, spriginul ungarilor.* Cazul acesta ilustrează îndecajuns atmosfera de idei care a răsărit rezoluțiunea fumană.

Martorul citează apoi mai multe pasagi din articolele scrise de Supilo în *Novi List*, din care apare ura neîmpăcată ce acesta purta Venei și Austriei.

clipă legănate de brațele amorului, și se sting în zâmbetul unui vis de dragoste!... Aceasta e viața lor, legenda lor. Ce zici, ai vrea să fi o libelulă?

Am privit-o atunci uluit, neștiind ce să-i răspund. După câteva clipe am zis:

— Imi pari așa de ciudată azi!... Nu credeam să fi așa de sentimentală. Văd însă că natura te impresionează în mod deosebit. Dar... mai mult suferi decât ești fericită, cum o spui. Așa e?

Ne apropiam de coșai. Mara îmi făcu semn cu mâna să trecem printre poloagele de fân și să ne așezăm pe o câpiță din marginea luncii de răchiți.

Madam Renard își strângea buchete de sunătoare și sulfină, fredonând încet o romanță învechită.

Mirosul fânului îmbălsămea aierul. Coșaii își băteau coasele lângă tulpina unui plop stufos. Zările se întunecau, și pacea cobora treptat, treptat de sus.

Ne așezasem pe o câpiță de fân, și priviam unul la altul; dar pare-că nu ne vedeam. Gândurile ne colindau în altă parte!...

Târziu, i am zis:

— Unde te gândești, Mara?

— Uite, vreau să ți pun o întrebare, ciudată poate, și nu îndăzneam. Dar, dacă îmi promiți că vei fi sincer și-mi vei spune adevărul adevărat, atunci îți spun. Te învoiești?

— Da, i-am spus, îți promit.

— Atunci, iată ce: Spune-mi, ai iubit vre-odată? Și pe cine? Era frumoasă? Iar dacă ai iubit fără ca să fi înțeles, ai suferit?

Citește apoi un act oficios al ministrului Pașici, din care apare, că șefii propagandei pansârbești considerau de o importanță foarte mare *bunînțelegere cu ungarul.*

Se ocupă pe larg cu memoriul ligei »Slovenski Jug«, adresat către ministrul de către ministrul de externe Milanovic. Din acest memoriu aflăm că reprezentanții în străinătate ai Serbiei sânt, cu puține excepții, membrii ai societăților conspiratoare »Slovenski Jug« și »Narodna Ostrana«, cari se îndeletniceau așa zicând în mod statutar cu otrăvirea fântânelor, mânăuirea bombelor și atentatele de dinamită.

E interesant a se ști, că nenorociții cari erau întrebunțați ca unelte la pregătirea ăstorfel de atentate, au primit o răsplată de 54.000 de dinari, dela numitele societăți.

Despre Svetozar Pribicevici spune că e dintre aceia, cari au fost acuzați la Agram de înaltă trădare și pe cari numai inviolabilitatea i-a scăpat de temniță. Înțelegem — încheie d. Funder — discrețiunea modestă a acestui bărbat brav, căci ea îl împiedică să mărturisească cât a primit el din cele 54.000 de dinari. Știm însă că Luchinici a căpătat 7000, Supilo și Banjanin 28.000 de dinari din banii din chestiune, — acești din urmă în scopul să mistuiască după chibzuiala lor ziare ungurești. Despre Pribicevici știm că el e redactorul ziarului *Americki Srbo bran*, care apare în *Pittsburg* și stă în slujba interesor conspiratorilor sârbi.

Documentele lui Friedjung.

Se dă apoi citire documentelor la cari s'a referit, în ședința de ieri, Dr. Friedjung. Cele mai multe documente sânt procese-verbale de-ale societății »Slovenski Jug« din Belgrad și dovedesc afirmațiile de ieri ale lui Friedjung. Din aceste procese verbale reiese că »Slovenski Jug« a avut misiunea să organizeze, în Bosnia și Herțegovina, mișcarea pansârbească, să treacă bombe în aceste provincii și să organizeze bande împotriva monarhiei noastre.

Reiasă mai departe că liga aceasta a primit ajutoare nu numai dela guvernul sârbesc, ci și din Rusia și că au adus hotărîrea să apeleze la »frații din Croația rugându-i să se răscoale în momentul potrivit«. Aproape în fiecare proces verbal se amintește și numele vre-unui deputat sârbo-croat, cari asigură liga de sprijinul lor.

Documentele aceste sânt toate traduse în limba germană. Dr. Friedjung declară că a văzut și originale — scrise cu litere cirilice, în limba sâr-

bească a acestor documente, dar necunoscând limba sârbească s'a îngrijit de traducerea lor, luând garanție deplină pentru exactitatea traducerii.

După citirea acestor documente și o vie discuție asupra autenticității lor, se dă cuvântul avocatului Dr. Benedikt, apărătorul lui Friedjung, care predă juraților toate documentele cetite, cuprinse într'o broșură.

Dr. Herpner, avocatul acuzatorilor, li adresează lui Friedjung întrebarea dacă poate să numească persoana dela care a primit documentele originale. Friedjung declară că nu poate să o numiască.

Demascarea lui Supilo.

Ziua a treia.

— Telegramă particulară a ziarului »Tribuna«.

Viena, 11 Decembrie. Ședința de azi se deschide la orele nouă și jumătate. Se continuă cu citirea și prezintarea facsimilelor de documente. Dr. Funder declară că n'are nici un document de prezentat.

Advocatul acuzatorilor, Harpner, spune că în articolul din »Reichspost« se spune că Pribicevici ar fi primit dela guvernul sârbesc 12.000 de coroane, pe când Dr. Funder, în broșura sa de apărare, nu spune decât că Pribicevici a cerut suma aceasta dela guvernul sârbesc. Funder răspunde că nu poate dovedi dacă Pribicevici în adevăr a primit suma cerută, dar și-a închipuit că nu-i va fi fost refuzată.

Harpner: »Reichspost« a acuzat coaliția sârbo-croată pentru alianța ei cu kossuthiștii. Cum poate să fie aceasta o crimă, când Kossuth e ministru.

Funder: Da, acum e ministru, dar pe timpul rezoluției fumane era rebel și croații nu trebuiau să se uniască cu rebeli.

Harpner: *In Austria toți au fost acuzați de trădare de patrie. Germanii că ar voi să se uniască cu Germania, cehii că ar voi să se uniască cu Rusia, sârbii cu Serbia, românii cu România. Așa sânt acuzați și croații. Dar ce puteau ei să facă când au fost dați pe mâna maghiarilor? Vă întreb, domnule Funder, cine îi ajută pe ma-*

Am privit-o atunci lung, întrebător. Aprinsă la față ca o răsuță, îi lăsase ochii în jos. Imi venia s'o prind în brațe, s'o deamierd ca pe un copil, s'o ucid în sărutări!...

Părul i se desnodase, căzându-i în valuri peste umeri. Buzele i aveau o tremurare ușoară, ca un început de plâns!...

Era frumoasă, cum n'o mai văzusem niciodată!...

Ridicându-și ochii la mine mă întrebă:

— Ce te uiți așa ciudat la mine? Vezi ce rău ești! Dar așa ai fost întotdeauna cu mine. Nu vrei să-mi spui?

Atunci am prins-o de mână și i-am zis:

— N'am iubit pe nimeni, Mara, ți-o jur. Acum iubesc, însă! Iubesc o fată nebunatică, sglombie și cuminte, care mă farmecă cu privirea ei dulce. O iubesc, și nu mă pricepe, o privesc cu drag și nu mă vede. De mă culc seara o văd în vis, de mă scol în zări îmi pare dinaintea ochilor!... Și e o fată răutăcioasă, căci caută să se amăgească singură, spunându-mi că nu e iubită, nu e înțeleasă. O cunoști tu Mara pe fata asta?

Și cum căta la mine cu o privire de muștrare, îmi zise:

— Vezi ce rău ai fost? A trebuit să te îmbiu eu la dragoste. Să-ți întind gura s'o săruși și brațele să mă cuprinzi. De-atâta timp aștept o mișcare, un semn dela tine, care nu mai venia! Acum, uite, mi-i ciudă c'am fost așa de slabă. Dar!...

Nu mai putu vorbi. O înecau lacrimile.

Am prins-o atunci în brațe, și am sărutat-o cum n'a mai fost nimeni sărutat pe lume!...

Natura părea mai frumoasă. Fânul și mai îmbălsămat era. Luna se ridicase pe dealul vîilor ruminând codri singuratici. Liliacii și lipitorile de noapte tălau văzduhul ca niște săgeți, iar Oltețul își ducea undele guralive, pe supt arinii stufosi. Luminile se aprindeau pe alocurea în satul depărtat, iar luceafărul serii ne privia de sus, ca un semn de mirare aruncat în univers.

Târziu, am plecat spre casă, cu sufletul plin de iluzii dragi și cu inima tremurândă!...

A fost un vis frumos timpul cât l'am petrecut lângă Mara. O vedeam aproape în fiecare zi. Nu ne schimbasem întru nimica felul vieții. Aceleași rătăcii pe supt grădini, cu tot aceleași talmăciri.

Tatăl ei era vecinic ocupat cu lucrul câmpului. Pieca în zori și venea acasă noaptea târziu. Madam Renard își alinta toată ziua pe Nella, o cățelușă albă cu părul creț, ca e făcea frumos, și se cuibăria toată ziua în poala stăpână-si.

Eu și Mara făceam planuri pentru viitor, ne făuriam iluzii, care vai! s'au dus toate ca pleava în vânt!

Era sfârșit de toamnă. Primii fulgeri de zăpadă cădeau învățîți, cenuși în văzduh de un vânt rece, înțepător. Stoluri, stoluri de corbi goniau dela munte la șes, țipând a jete și vreme rea. Stăteam cu Mara la gura sobii. Fumam liniștit o țigară, și gândeam la nestatornicia firei omenești. Deodată Mara se apropie de mine, îmi puse mâna pe umăr și mi zise:

— Îți aduc o veste rea, băiatule: Pe se două zile plecăm la Craiova, unde vom sta iarna. Am

ghiarul să asupriască pe Croați? Cine îl ține pe Rauch ban în contra Voinței țării? Cine a numit pe rebelul Kossuth ministru?

Dr. Funder (tace).

Pribicevici: Măiestatea Sa! (Zgomot și mișcare mare în sală).

Urmează acum o scenă extrem de dramatică. Se ia interogatorul martorului baron Chlumetzky, care declară că între anii 1897 și 1900 era funcționar în Dalmația și știe că Supilo, pe atunci antiserb, primia bani dela austriaci pentru a face propagandă antisârbească. Drept dovadă c tește o scrisoare a lui Supilo, din 1903, în care îi comunică că a descoperit firele unei conjurații sârbe în Bosnia. Declarațiile baronului Chlumetzky fac senzație.

Președintele: Domnule Supilo, ce răspundeți la declarațiile dăui martor?

Supilo (se ridică încet. E palid, vocea îi tremură): Pe onoarea mea declar, că niciodată n'am primit vre-un ban! (Declarația aceasta o repetă, tremurând, de câteva ori). Niciodată, pe onoarea mea!

Chlumetzky: Ai primit dela cineva. (Supilo protestează: Pe onoarea mea, nu!)

Harpner: Să ne spună d. marlor cine a dat banii (Chlumetzky tace).

Președintele (cu voce înaltă): Vă rog, domnule martor, să ne spuneți cine a fost persoana care a dat dlui Supilo bani?

Chlumetzky (după oarecare ezitare): Eu însu-mi!

Declarația aceasta provoacă o emoție de nedescris în sala întreagă. Se aud mișcări și murmure înăbușite. Supilo neagă mereu. Chlumetzky îi spune că i-a dat suma de 200 de coroane în casa unui agent cu numele Karczansky.

Martorul următor Dorottka, redactorul ziarului »Ustavnost«, declară:

Contele Ladislau Szapáry, fostul guvernor din Fiume, mi-a spus că dacă am când va nevoie de vre-un articol croațesc să mi adresez lui Supilo. Szapáry l-a chemat pe Supilo la sine și i-a spus să scrie un articol, dându-i 10 coroane. (Senzație).

să petrec bine. Voi merge la teatru, la bal și alte petreceri de familie. Im pare așa de rău că nu ești și tu cu noi!.

Nu am zis nimic. Am rămas cu ochii prониți în para focului, care se mistuia în acele clipe ca și inima mea sărmană!

Văzând că nu spun nimic, Mara își apropie capul de obrazul meu. Mi simțeam șuvițele de păr cum îmi ating gâtul, fața, și un fior dureros mi se cobora în inimă. Atunci îmi zise:

— Te-ai supărat? Ah! că nu sânt eu de vină!! Tata și cu familia mă chiamă! Vor să mă ducă legată la ochi în lanca. Să-mi dea drumul între bărbați, și pe acel pe care îl vor prinde cu lațul inlins de mine, de farmecele mele, de averea mea, pe acela să l iau de bărbat! E dureros, dar ce pot face? Voi cerea să fu tare, să mă opun un an, doi, până vei termina tu facultatea, și atunci...

— Oh! nu mă vorbi, Mara, de mine, acum!... Timpul, petrecerile, schimbarea felului de trai, te vor în-trăina de mine, de tine, cea de azi.

Așa e omenețea, și tu nu poți fi altfel!... Azi, nu mai ești cea de ieri, căci ale dorinți îți citești în ochi, în suflet. Măine nu vei fi cea de azi, atunci când te va cuprinde șuvoiul plăcerilor, d șerlăciunilor vieții!...

Supilo: Nici nu-l cunosc pe contele Szapáry! N'am vorbit nici odată cu el.

Tribunalul hotărăște să-l asculte ca martor și pe contele Szapáry. Ședința se ridică și se va continua numai Luni.

Azilul orbilor „Regina Elisaveta“.

MM. LL. Regele și Regina României dăruiesc 500.000 de lei pentru azilul orbilor care va trece supt ocrotirea Statului.

M. S. Regele Carol a adresat dlui Ion I. C. Brătianu, președinte al consiliului de miniștri, următoarea scrisoare:

Scumpul Meu Președinte al Consiliului,

Regina, iubita Mea soție, îndemnată de o compătimire adâncă pentru cei suferinzi, a luat acum câțiva ani inițiativa întemeierii unui azil pentru orbi, supt numele de »Vatra Luminoasă«. În acest scop sa făcut apel la generozitatea publică, care s'a manifestat într'un chip vrednic de laudă prin însemnate donațiuni și cotizațiuni, în țară ca și în străinătate.

Pentru îndeplinirea acestei opere umanitare s'au închiriat case, în cari s'au găzduit un număr însemnat de orbi și s'au înființat ateliere de tot felul, spre a-i deprinde la meserii, astfel ca prin muncă să-și poată câștiga pâinea lor.

Acest așezământ desvoltându-se repede, s'a hotărât a se cumpăra un întins teren la marginea Capitalei, spre a se așeza acolo clădirile de locuință ale orbilor și atelierele trebuincioase, înființându-se un adăpost statornic și întru toate potrivit pentru cei pe cari soarta i-a lipsit de cel mai bun simț, acel al vederii.

Cheltuelile cele mari cerute de desvoltarea acestui așezământ ne mai putând fi îndestulate numai prin generozitatea privată, iar Statul având încă de mult în vedere înființarea unui azil pentru orbi, care a lipsit până acum, am crezut cu cale, Regina și Eu, spre o mai sigură îndeplinire

Ascultă, Mara: după două săptămâni petrecute la oraș, nu te vei mai gândi la «băiatul tău». Toate minciunile vor fi uitate. O clipă de mulțămire din prezent, ne face să uităm o viață de fericire îndepărtată!...

Nu ție-o rămâne de cât amintirea că am fost odată, și că te-am iubit cândva!...

N'am mai putut urma. Simțeam cum mă năpădesc lacrimile. Capul îmi vula ca scocul morii, și o greutate de plumb mi se lăsase pe creier. M'am ridicat apoi, și îndurerat, cum n'am fost niciodată în viață, m'am depărtat de această casă, de această ființă, care mi-a procurat atâtea momente de fericire!...

De atunci n'am mai văzut-o. Cu sufletul îndelătat, cu inima sângerată am plecat la București.

Peste câteva luni am primit invitația ei de nuntă. Pe un colț erau scrise vorbele: Voi fi o nenorocită.

După un an de zile s'au despărțit, și s'a dus în lume să și caute norocul aiurea... Dar vai! nu l'a găsit!...

Sărmana Mara!...

C. A. Giulescu.

a țintei urmărite, că acest azil să treacă asupra Statului, ca și toate așezămintele asemănătoare, luând loc cu vrednicie alături cu celelalte mari opere de binefacere izvorite din mila și îndurarea Voivozilor, Doamnelor și boierilor țării.

Dorința Noastră fiindcă din aceasta să nu urmeze pentru Stat alte sarcini decât acelea cerute de întreținerea azilului și de treptata lui desvoltare, pun la dispoziție 500.000 de lei, pentru achitarea datorilor în ființă și terminarea clădirilor trebuincioase.

Deplin convinși că acest așezământ, care va purta numele de »Azilul Orbilor Regina Elisaveta«, în amintirea Intemeietoarei, va răspunde chemării sale supt puternica ocrotire a Statului, îi reînnoiesc, Scumpul Meu Președinte al consiliului, încredințarea afecțiunii ce-ți păstrez.

Carol.

București, 25 Noembrie 1909.

M. Sa Regina a adresat dlui Ion I. C. Brătianu, președinte al consiliului de miniștri, următoarea scrisoare:

Domnule Președinte al Consiliului.

În via dorință de a veni în ajutorul orbilor, am luat acum câți-va ani inițiativa de a înființa un azil menit a le da un adăpost statornic, deprinzindu-i în același timp la o muncă folositoare.

În acest scop am fost ajutată cu nenumărate daruri, mici și mari, din țară și din străinătate, așa că am avut nemărginita mângăiere de a-Mi vedea visul în parte împlinit. Astăzi însă față de sarcinile mereu crescânde, Imi dau seama că întreținerea acestui așezământ depășește mijloacele ce se pot cere dela generozitatea publică. Cu mare bucurie am văzut dar că Statul este dispus a-l lua supt a sa puternică ocrotire și că M. S. Regele bine-voiește, prin un dar marimos, a asigura terminarea clădirilor existente.

Sânt încredințată că acest așezământ va răspunde și în viitor menirii sale umanitare și că deapurarea infirmii se vor bucura într'însul de o adevărată alinare.

Vă mulțămesc dar de mai înainte, Domnule Președinte al Consiliului, de tot. ce veți face într'acest sfârșit pentru ușurarea Mea, de greaua sarcină ce am luat și vă reînnoiesc cu acest prilej încredințarea sentimentelor Mele de afecțiune.

Elisaveta.

București, 25 Noembrie 1909.

Scrisori din București.

Congresul evreesc. — Dela societatea femeilor române. — Sărbătorirea dlui Titu Maiorescu la Iași.

Nenorocita goană după noutăți și senzații a presei bucureștene se poate vedea acum mai mult ca ori-când. În timp ce dl Iorga interpela guvernul, cerând să ia cele mai grabnice măsuri în contra jidovilor, cari, de aici, din țară, ponegresc neamul românesc, în timp ce dânsul documenta cu fapte atitudinea dușmănoasă a jidovimei față de interesele neamului românesc, ziarele se interesează, iau interviuuri și publică amănunte asupra viitorului congres al jidovimei pripășite din Rusia și Polonia pe acest pământ românesc, unde cred a fi găsit al doilea Canaan.

Institut de spălat și curățire a lui

MAGY KÁROLY

în Gluj-Kolozsvár, Malom utca 4.

Primește pentru spălat și curățit tot felul de albituri bărbătești și femeiești, dantele, perdele etc. Se fac albe ca zăpada și lucii ca oglinda. Comandele din provincă se execută prompt, și cu deosebită îngrijire la pachetare, se expediază franco. Se asigură manipulara conștiințioasă, executare grabnică și punctuală.

Dnii Katz, Ițic Rubinstein și alții au onoarea a-și spune părerile lor, a discuta chiar în cele mai de frunte ziare legitimitate pretențiilor ovreilor, a propune ce se să discute la viitorul congres al »pumnuntenilor«.

Ceia ce i-a speriat mai mult pe purăji este proiectul pentru încurajarea industriei naționale al dlui ministru Al. Djuvara. Când acest proiect va deveni lege, firește se va tăia mult din veniturile acelor cari știu să adune aur sunător și să jertfească pentru alianța izraelită universală. Un jidan, intervievat fiind de un ziar din Capitală a mărturisit de față, că viitorul congres al ovreilor nu este necesitat așa de mult din cauza proiectului de lege al dlui Djuvare, cât de altceva.

— Pot spune — »declară« dl Katz, mare industriș ovreu — numai atâta: nu în contra legii acesteia sau alteia asemenea au drept să protesteze evreii, ci în potriiva faptului că sânt înălțurați dela calitatea de români. Dacă ar fi români și ei s'ar bucura de avantajile acordate de lege, ca ori care alt român, prin urmare în contra altei legi să se îndrepte protestările lor, iar nu în potriiva legilor utile cum este aceea a avantajilor acordate industriei.

Va să zică acest domn mărturisește pe față scopul viitorului congres al ovreilor. Și cu toate acestea în presa de aici nici o observare, nici o admonestare în contra acelor cari pregătesc asaltul în contra cetățuei românești apărută așa de bine, din priceperea bătrânilor, de articolul 7 din Constituție. Nu intervievuri ar trebui să ia zierele de aici, ci altceva. Ar trebui însă puțină renunțare la dorul de câștig, mai multă jertfă și mai multă iubire de neam.

Seria conferințelor la societatea femeilor române s'a început săptămâna trecută. Prima conferință a fost aceea a dlui O. Densușianu, care a vorbit despre limba populară. Aseară a vorbit preotul Gibescu despre »dușmanii creștinismului«. Conferințiarul a făcut un scurt istoric al bisericii apusene până la venirea lui Martin Luther, arătând relele, de cari suferea această biserică pe timpul când acest reformator și-a început propaganda. Dar atât Luther cât și Ioan Calvin, a zis conferințiarul, din punct de vedere creștinesc au comis un mare păcat. Ei în loc de a ataca păcatele oamenilor, au atacat biserica cercând să o desbina, să o abată dela cuvintele Mântuitorului: O turmă și un păstor.

Noi românii am știut să ne ferim totdeauna de curente și propaganda străină și ne-am păstrat neatinsă legea noastră moștenită dela străbuni. De această lege trebuie să fim mândri și să ne păstrăm cu sfințenie această moștenire scumpă. Numai astfel vom dovedi că sântem vrednici de a purta numele străbunilor noștri, dacă le vom moșteni și calitățile lor.

Profesorii universitari din Iași au hotărât și ei a sărbători pentru meritele sale pe d. Maiorescu care după cum se știe, a fost sărbătorit într'un chip foarte frumos de către Universitatea din București, Dumineca trecută.

Miercuri s'a întrunit marele colegiu universitar, spre a stabili programul festivității universitare de acolo. A prezidat d. Dr. Bogdan, rectorul Universității, care a arătat colegilor săi că d. Maiorescu și-a exprimat dorința ca această sărbătorire să aibă un caracter cât mai intim. D. Maiorescu încă va azista la serbare.

Correspondent.

Corpurile legiuitoare române

Discuția răspunsului la Mesajul tronului.

Camera.

Sedința dela 26 Noemvre.

D. N. Iorga. La începutul sesiunilor parlamentare se declară de obicei că țara e fericită. Eu cred că nu e tocmai așa. Reformele n'au putut fi completate, semne că reformele n'au schimbat mare lucru din starea de dinainte, de reforme.

În ce privește starea politice noastre externe nu ne poate bucura faptul că sântem în alianță și în excelente raporturi cu dușmanii fraților noștri de peste munți.

N'am învățat nimic din evenimentele dela 1907. Sântem tot același și țară și parlament. D. Bălănescu a urât guvernului încă șase ani de viață; probabil ca să aibe timp să-și admire opera.

Legea învoielilor nu se aplică din pricina relei voințe a proprietarilor, fiindcă nu are sancțiuni. Nici legea trusturilor n'a dat vre-un rezultat apreciabil, căci arendașii evrei își continuă exploatarea.

Guvernul a făgăduit reforme, mari, a spus că va transforma România modernă, când colo nu face decât să construiască linia ferată Tulcea-Constanța.

Dacă aș fi chemat la guvern, mă angajez să execut și eu Mesajul întreg (ilaritate).

Dintr'o anchetă făcută de orator, d-sa a constatat că legea judecătorilor ambulante se aplică, dar legea învoielilor nu se aplică. Jandarmul salvator al dlui primministru nu a avut nici un efect. Mult trâmbitata prefacere a României nu s'a îndeplinit, și ni-se anunță acum numai legi de interes cu totul secundar. A fost sincer guvernul când a anunțat reformele? Desigur că da. Dar partidul liberal nu putea îndeplini o asemenea operă, fiindcă se razămă chiar pe clasa care trebuie s-o deposedeze de unele din drepturile și interesele sale. La 1848 Ioan Brătianu avea înaintea lui boerimea țării, pe cine era să se sprijine el pentru ca să-și realizeze idealul național și patriotic. Tărănimea nu exista ca factor politic, cum nu există nici astăzi. Brătianu a întemeiat atunci o clasă burgheză, pe care însă să se poată sprijini puterea partidului liberal.

Mai târziu Ion Brătianu a strâns în jurul lui și alte clase, astfel că echilibrul patidelor a fost stricat, și a ajuns să creadă că nimic nu se poate face în țara asta fără el și partidul său. Același lucru cu partidul conservator, care nu s'a mai socotit partidul proprietății, ci al tuturor claselor. De-acî a venit toată confuzia. Dacă s'ar fi știut că partidul liberal e partidul burgheziei, s'ar fi știut că nu poate îndeplini reformele agrare, după cum nu le putea împlini nici partidul conservator. Ar fi trebuit să fie un guvern de tranziție, compus din oameni de stat cu autoritate, care să facă reformele, rămânând ca pe urmă luptele politice să reînceapă cu eleganța lor caracteristică.

În vremea răscoalelor s'a vorbit un moment despre ocupația bunilor noștri aliați austriaci. E o enormitate să se creadă că cu România se poate sfârși așa de ușor. Relele noastre o să ni-le dregem noi înșine, dar nu am fi tolerat o singură clipă oștrile austriace în țară.

Ce fel de alianță e aceasta, când amica își pândește toate greutățile ca să profite de ele? Ce fel de alianță e aceasta când alegerile dela Caransebeș se sfârșim, când copiii de români sânt siliți să învețe catechismul în ungurește, iar hotărârile consistorului sânt nimicite? (Aplauze). În trecut se zicea Domnilor noștri »Valahi perfizic«. Aș prefera să ni-se zică și astăzi tot așa, decât să ni-se dea certificate de bună purtare dela Viena. Ceva mai multă îndrăzneală și viclenie politică ne-ar trebui în relațiile noastre cu Austria. Ar trebui să inaugurăm politica ce se bazează pe principiul »Imi dai, îți dau«.

Oratorul critică reforma sinodală, pe care o consideră producătoare de desordine în biserică.

Vorbind de răscoalele țărănești, d. Iorga cere să se ia măsuri împotriva celor cari au făcut adevărate asasinat, ucizând pe oameni nevinovați, fără măcar ca starea de asediu să se fi proclamat.

D. general Averescu, fostul ministru de război a publicat într'un ziar o convorbire, din care reiese vinovăția mai multor ofițeri superiori, cari au

comandat represiunea sângeroasă, împotriva legilor. Când nu s'a luat nici o măsură împotriva acestor ofițeri, se mai poate oare vorbi de ordine de dreptate în țară?

Sedința se ridică la orele 5 și 20.

Sedința dela 27 Noemvre.

Sedința se deschide la orele 2 și 20 supt președinția dlui M. Pherichide.

D. M. Orleanu, ministrul industriei depune proiectul pentru modificarea legii de măsuri și greutate, a caratului metric și o transacție între stat și jud. Botoșani.

D. Moiescu spune că datoria reprezentanților colegiului țărănesc este să spună tot adevărul asupra stării pre-are a populației dela sate. Cercetând pricinile răscoalelor, spune că singurul instigator al țărănimii a fost mizeria și nedreptățile.

Administrația a fost vitrigă, justiția nu a dat dreptate țaranului. I-s'a furat 99 la sută.

D. Ion N. Lahovary. Vă înșelați.

D. Moiescu: Nu mă înșel de loc.

Ce era mai firesc, în asemenea împrejurări, decât ca țaranul să-și piardă răbdarea și să se revoltă? Fiii de țărani au dat dovadă de disciplină, căci s'au dus supt drapel când au fost chemați și au tras în părinții lor.

Reformele făcute, ce rezultate au dat? Ca țaran, care stau la coarnea plugului, printre consetenii mei, sânt mai în măsură ca oricine să cunosc chestia asta.

Pentru ca să vedem dacă legea învoielilor agricole este bună sau nu, trebuie să cercetăm relele de cari sufere țaranul.

Cari sânt aceste rele? Dîjmuitul tirziu rușeturile, munca la tarla, lipsa de izlazuri. Pentru toate aceste rele, legea a prevăzut dispoziții cari să le remedieze.

Legea n'a dat rezultatele așteptate. De ce? Fiind că avem un dușman mare: sistemul nostru electoral învechit, care face pe alegătorii de col. I atot-puțernici, așa de puțernici încât împiedică aplicarea legilor celor mai bune. Legea învoielilor n'are sancțiune de aceea nu dă rezultatele așteptate.

În rezumat, legea are dispoziții bune, dar îi lipsește sancțiunea legală, și nu se poate aplica bine din pricina depinderilor rele din trecut și a influențelor electorale.

Să trec la altă reformă: legea monopolului cârciumelor. Încă dela depunerea acestei legi am exprimat credința că nu e nici o legătură între progresul alcoolismului și numărul cârciumelor. Pricina alcoolismului e mizeria țaranului; el bea de năcaz că i merge treburile rău.

Poți să i pui cârciuma oricât de departe, el tot se duce. Tărani cu gospodărie regulată și bogată nu se fac alcoolici, chiar de ar avea cârciuma alături.

Legea aceasta atinge libertatea comerțului și interesele podgorenilor. Pe de altă parte negustorii sânt expuși la fel de fel de șirane din partea personalului de control.

Răspunsul senatului la Mesajul tronului.

București, 10 Decemvre.

Ieri s'a distribuit dlui senatori proiectul de adresă de răspuns la Mesajul Tronului, matu-rului corp.

Iată această adresă:

Sire,

Cea dintâi datorie, pe care senatul are mulțămirea a o îndeplini, începând a treia sesiune ordinară a aceste legislaturi, este să prezinte Majestății Voastre sentimentele sale de devotament și de iubire și să mulțamească Atotpuțernicului de sănătatea înfloritoare a Majestății Voastre, sănătate atât de scumpă tuturor.

Țara a privit cu mândrie conferirea, făcută Majestății Voastre, a înemnilor de Feld Mareșal de către Majestatea Sa Împăratul Wilhelm, ca semn al prieteniei ce leagă pe Majestatea Voastră de Împăratul german. Aceasta este dovada făcută de capul unei armate victorioase, de prestigiul de care se bucură această armată.

Petrecerea în țară a unor bravi militari ruși a fost, pentru tovarășii de luptă, o reamintire plăcută.

Simțirea românească a tresărit aflând că strănepotul Majestății Voastre, Alăța Sa Regală Principele Carol, a intrat în rândurile armatei. Privi-

rile românilor sânt totdeauna îndreptate către Dinastie, având exemplul viu al unei domnii atât de avută în fapte mari.

Sire,

Senatul a primit cu mulțămire asigurarea că relațiile regatului cu celelalte State sânt din cele mai bune. Vizitele principilor moștenitori ai împărățiilor germană și austro-ungară, cărorora țara le-a făcut o primire călduroasă și sinceră, sânt un semn al acestor relațiuni. Mulțămirea unei politici demne și înțelepte, România a devenit un factor în menținerea păcii.

Țara nu va cruța nici un sacrificiu pentru dezvoltarea continuă a armatei. Numai prin întărirea ei putem fi siguri că vom păstra situațiunea internațională a regatului.

Senatul primește cu satisfacțiune încredințarea că finanțele țării sânt în stare bună și că situațiunea economică este prosperă. El se va grăbi a da guvernului tot sprijinul pentru măsurile ce va propune, în scop de a asigura soliditatea finanțelor și de a ajunge la o reparațiune mai justă a sarcinilor către stat. El a examinat convențiunea comercială cu Austro-Ungaria, în scopul de a stabili între România și împărăția vecină un regim economic și comercial statornic.

De-asemena senatul a luat act de afirmarea că școlile rurale se înmulțesc continuu și că învățământul la o îndrumare mai solidă și mai practică.

Sire,

Senatul va cerceta cu deamănuntul proiectele de legi ce se vor propune de guvernul Maestății Voastre, relative la modificările legii organice a Curții de casație și la întocmirea și funcționarea Curților cu jurați, simțite necesare pentru a corespunde ideilor și principiilor de drept recunoscute și stabilite, precum și proiectele relative la proprietatea silvică, la căile de comunicare, la terminarea lucrărilor publice începute.

Fiji încredințați, Sire, că Senatul va continua opera începută în această legislatură, pentru a pune pe temelii sănătoase clădirea noastră socială și economică, la care trebuie să participe toate forțele țării, și condus de simțul dreptății va căuta să dea satisfacțiune tuturor aspirațiilor și cerințelor legiime, pentru ca astfel, spre adâncă mulțămire a Maestății Voastre, să se bucure încă de dragostea și încrederea Țării.

Să trăiți, Sire!

Să trăiască Maestatea Sa Regina!

Să trăiască Dinastia!

Raportor, C. Nacu.

Scrisori din Paris.

Canalele din Marte. — Teatrele pariziene. — Zile de iarnă. — În adăpostul Luvrului. — Săracii și bogății. — Imprejurimile Parisului, iarna. —

Intr'un articol publicat azi dimineată în »Le Martin«, Charles André, directorul observatorului din Lyon, spune că istoria cu canalele din Marte e o simplă fantezie astronomică.

El spune că savanții cari afirmă că în Marte există canale, sânt victimele unei iluziuni optice, sau a propriei lor sugestii de a vedea ceea ce alții, mai mari, au afirmat că au văzut. Dându-se acestor canale lărgimea necesară pentru a fi văzute cu instrumentul lui Schiaparelli — astronomul italian care a susținut, mai mult ca oricare altul, că în Marte există canale făcute de oameni — se calculează suprafața ocupată de cele 420 de canale presupuse mai mare decât întinderea întregii planete.

În consecință, ceea ce-a fost numit »canalele din Marte«, n'are existență obiectivă; aspectul real al acestei planete nu se deosebește de cel pe care Pământul l-ar prezenta Martienilor. Cum rămâne dar cu descrițiunile atât de uimitoare, cari, sprijinindu-se pe realitatea lor, au fost făcute pe socoteala vieții fizice și intelectuale a închipuiților locuitori din Marte? Nimic, — decât amintirea unui vis amuzant. Ce fericită ar fi omnia nirea dacă iluziunile popoarelor n'ar avea nici odată, pentru ele, consecințe mai grave!

Directorii de teatre nu sânt mulțămiți.

— Rețetele scad, spun ei, Noemvrie a fost dezastros! Cutare piese, cari trebuiau să ajungă

la o sută de reprezentații, au căzut din prima lună. Nu mai putem pune preț pe nimica. Și ce e mai grozav, criza aceasta e inexplicabilă...

... Ar fi ea explicabilă, această criză. În primul rând, multe din piesele reprezentate în anul acesta sânt slabe. Dar ceea ce gonește lumea dela teatru, e faptul că el devine din ce în ce mai scump. Anul acesta, de pildă, s'a introdus o nouă taxă, de zece la sută, pentru fiecare bilet. Venitul acestei suprataxe e destinat săracilor, dar face pe mulți bogăți să nu mai dea pe la teatru...

E surprinzător, de altfel, faptul că teatrul, la Paris, devine din ce în ce mai scump, câtă vreme ziarele, revistele și cărțile se ieftinesc din ce în ce.

Totul se democratizează. Numai teatrul n'are de gând să-și imite frații și surorile (cărțile și ziarele) ci continuă să sfideze lumea cu tradiția lui aristocratică și foarte costisitoare...

În muzeul Luvrului sutele de tablouri ale maieștrilor nemuritori și morți se resfață dealungul zidurilor într'o căldură moale și egală. Afară vîntul urlă cumplit, ploaia izbește largile ferestre și se prelinge pe geamuri, vuetul înăbușit al Senei răsună în depărtări; pe parchetul lucios al vastelor săli zgomotul de pași abea se aude.

Sânt mulți vizitatori în muzeu, puțini dintrînșii însă le arde să-și umple ochii cu vedenii strălucite, să-și îmbete sufletele în fața măteșelor plămămuiri ale glorioșilor morți. Când e vreme urâtă afară, în Luvru e cald și plăcut; băncile de catifea te invită la ședere, lumina searbădă a norilor te îmbie la somn. Parisul numără atâtea nenorociți fără adăpost! De-i surprinde ploaia ori zăpada pe stradă, ei dau năvală în clădirea minunată care ocrotea odinioară regi, regine și curtezani. Și la căldura dulce de calorifere, care fereste de stricăciuni nestimatele pînze, ei își desmorțesc bietele mâni vinete și picioarele îngreuiate de frig.

În zile de acestea Luvrul ne înfățișează în mic viața Parisului în tot ce are ea mai caracteristic: bogăția cea mai uluitoare și mizeria cea mai desăvârșită își ating coatele cu nepăsare.

În sala Van Dyck, la doi pași de mine, doi bătrâni îmbrăcați în zdrențe sed sgribuliți pe o bancă de plus. Capetele le țin plecate pe piept, pleoapele li-s pe jumătate închise; sânt sigur că n'aud nimic, că nu văd nimic, că nici un gând nu le turbură liniștea din creier. Nevăzutele unde de căldură, ce se ridică printre gratiile caloriferelor, îi scufundă într'o molicuine grea și fără suferință. O somnolență irezistibilă le apasă bătrânele trupuri fără de vlagă; bărbiile albe le tremură pe piept; răsuflarea lor ridică bineșor colțurile mustășilor pleoștite pe buze. Ei dorm. Afară vîntul se tânguește, valurile Senei stau de vorbă cu norii prin firile lungi de ploae; iar în fața lor, sclipind în cadru-i de stejar, portretul lui Van Dyck îi privește cu o milă nețărmarită. Și atât e de dulce raza albastră ce pornește din ochii lui, că se coboară parcă până în fundul inimii lor obosite. Ca scuturați de o putere tainică, unul din bătrâni ridică cu greu pleoapele, și privir. a lui turbure și chinuță se oprește o clipă pe chipul palid al nobilului artist. O clipă numai; pleoapele umflute se închid din nou, somnul pune iar stăpânire pe dânsul și iar rămâne nemșcat...

Eu nu m'am mișcat din loc. Un domn cu monoculul la ochi, elegant și distins, însoțit de două doamne și toalete bogate, sfășie tăcerea din sală. Grupul se oprește în fața păreților, chipurile lor exprimă admirația, exclamațiuni scurte roesc prin văzduh. Imi pare cunoscut domnul acesta; da, nu mă înșel, l'am văzut eșind din Elyseu, în automobil, într'o seară, nu de multe zile, alături de regele Manuel. O fi vre-un adjutant al tânărului monarh.

Bătrânii mei nu l'au băgat de seamă; nici o rază din ochii lor nu s'a plimbat pe elegantul grup; ei dorm. Moleșit de căldura din încăpere, întru și eu în altă sală, călcând încetșor. Moșnegii dorm mereu.

Doarme și câmpia în jurul Parisului, supt lumina vîntată ce pică din nori, dorm și malurile Senei atât de verzi și animate vara, dorm parcă și cochetele vile ce se întind dealungul apei dela Saint-Cloud la Suresnes. Orizontul se 'ntinde larg și nețărmarit, printre crăcile despuiate ale copacilor, șuerul locomotivelor răsună trist în vale, împrejurimile Parisului, minunatele plaiuri pe unde astă vară aripele musculișelor luciau voios la soare, sânt dezolate, pustii.

În oraș iarna nu se simte așa de mult; în jurul orașului pustiul e jalnic, atât de jalnic de-și vine să plîngi. Infinitul te apasă cu putere, liniștea te învălue că în niște foițe de plumb, zădărnicia vieții îți apare deodată în toată sârbetizimea ei.

Sedeam la vârful unei coline, nu departe de Ville-d'Avray și priviam în valea largă, cu ochi turburi și grei de tristeță. În depărtare, înfășurat în brumă, Parisul se întindea cenușiu în fața mea. Un fum des se ridica în coloane din nenumăratele uzine, vârful turnului Eiffel sfășia parcă norii, sângerându-i ușor. Nu era târziu: abea patru după amiază; dar soarele mergea să se culce, tremurându-și fășiile roșii de raze în dosul norilor, mai subțiri la apus.

Cu cât însera, cu atât luminile începeau să se aprindă pe la case, pe străzi, pe bulevarde, și să-și teasă tremurătoarea pânză de lumină. Privit de departe, de pe vr'una din colinele ce-l împrejmuesc, Parisul pare un oraș de feerie, cu mii de ochi luminoși cari palpită, — privind la viața uriașă ce se frământă între zidurile sale. Bruma care-l înfășoară, străpunsă de albeața razelor, pare un vâl străveziu, ce-l apropie, îl depărtează, ca pe o cetate din basme, ca Mecca vizionarilor, ca orașele plutitoare în văzduhul arzător al deșerturilor...

6 Decembrie.

Tristan.

Cabinetul coaliționist rămâne.

Criza.

Arad, 11 Decembrie.

Siliștele contelui de Aehrenthal, pentru a salva cabinetul votului plural par a fi încoronate de succes. La suprafața situației azi plutește iar în semnul izbândeii ideea reconstruirii cabinetului lui Wekerle, căci ministrul de externe, — convins că singur acest cabinet, de o flexibilitate nemai pomenită până acum, oferă garanții suficiente pentru satisfacerea orbișă a exigențelor de mare putere ale monarhiei — a desfășurat cu toate mijloacele situației sale imperioase, o activitate intensă după culise, în favoarea acestui cabinet.

După cum a transpirat azi din cercuri apro pe de guvern, monarhul a stăruit cu prilejul ultimei audiențe a lui Wekerle, ca guvernul coaliționist să rămână la postul său până după publicarea hotărîrii definitive și să prezinte camerei fără întârziere proiectul de indemnitate, prevenind în chipul acesta omnia o stare de ex-lex. În conziliul de ieri ministrul ar fi onorat dorința monarhului și au însărcinat pe ministrul a latere să i raporteze despre aceasta astăzi.

Contele Adalbert Zichy s'a și înfățișat azi înaintea împăratului și după cât se sunește din izvor inițiat împăratul a ascultat cu multă bunăvoință raportul consilierului său și după toate semnele el a luat deja o hotărîre în sensul hotărîrii conziliului de ministrii.

Luni se va prezenta Wekerle în audiență. El va primi probabil cu ocazia acestei audiențe autograful de numire și — după cum află corespondentul nostru dela o persoană foarte sus pusă — totodată și un alt autograf, care se va citi în cea mai apropiată ședință a camerei și în care împăratul arată motivele pentru cari n'a putut să desărcineze pe Wekerle și colegii lui.

Cea dintâi ședință a camerei va fi Joi, săptămîna viitoare și cine știe dacă opoziția întărită la culme de opintirile guvernului, nu va trage o dungă peste întreaga lui socoteală.

Mersul crizei deci se va accelera mult prin întărirea din nou a guvernului în si-

tuația ce deține spre nenorocirea țării. De Luni evenimentele vor lua un pas mai grăbit și în cea mai apropiată perspectivă a lor, ele ascund încă multe surprize.

Audiența ministrului Zichy.

Budapesta, 11 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Ministrul a latere, contele Adalbert Zichy a fost primit azi la ceasurile 11 în audiență specială, în castelul imperial din Schönbrunn.

Eșind dela audiență ministrul a refuzat orice destăinuire asupra celor întâmplate în audiență.

Convocarea camerei.

Budapesta, 11 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Președintele camerei sosește mâine în capitală și va avea o conferință cu miniștrii în chestia convocării camerei. Conform știrilor lansate de ziarele de seară, camera se va convoca pe Joi săptămâna viitoare, ca să se încunjure astfel ziua de Miercuri, care e zi de interpelări și ar oferi opoziției un fericit prilej de a începe eventuala obstrucție.

Guvernul va prezenta deja Joi proiectul de indemnitate, dimpreună cu proiectul de budget.

Se spune în cercurile politice că partidul independist, va organiza o lungă discuție în jurul proiectului de indemnitate.

Un autograf regal.

Budapesta, 11 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). »N. W. Tgbl.« de azi anunță: Camera ungară, după câteva săptămâni de pauză, se va convoca săptămâna viitoare. În cea dintâi ședință primul ministru va prezenta un autograf, care se va publica îndată și în care domnitorul vestește pe deputați că nu e în situație de a putea primi demisia cabinetului și totodată invită cabinetul să conducă afacerile până la o definitivă soluțiune a crizei.

Guvernul a fost silit să rămână?

Budapesta, 11 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Un ziar de seara primește azi din Viena următoarea informație: Majestatea Sa a silit guvernul să prezinte indemnitatea. Din pricina silei ce i-s'a făcut, vre-o câțiva membri ai cabinetului își vor părăsi resorturile între orice împrejurări. Guvernul n'a primit dela Majestatea Sa și împuternicirea pentru efectuarea noilor alegeri.

Justh și deputații naționaliști.

Budapesta, 11 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). Corespondența „K. E.“ de azi anunță: Membrii partidului naționalităților vor sosi la începutul săptămânei viitoare în capitală, pentru a se constătui asupra crizei și a atitudinii ce vor lua față de noua numire a guvernului. Deputații naționaliști speră cel puțin o parțială realizare a aspirațiilor lor. Ei leagă mari nădejdi de venirea contelui Khuen Héderváry, dela care așteaptă să deschidă naționalităților un loc mai însemnat în administrație.

Deputatul sârb naționalist Mihai Polyt spune într'un articol de ziar că o „cooperatiune“ a naționalităților cu contele Khuen și cu Justh nu pare exclusă, căci atât contele Khuen cât și Justh au accentuat de repetate ori, că naționalitățile și croații trebuiesc împăcați.

Un ziar românesc (»Tribuna«) scrie tocmai azi că numindu-se câțiva prefecți români, conform dorinței lui Justh, s'ar pune în aplicare numai o dispoziție a legii naționalităților.

Partidul creștin-social.

Budapesta, 11 Decembrie. (Dela corespondentul nostru). »Pesti Hirlap« de azi a anunțat cu litere grase că contele Paul Szapáry, dispunându-se de postul său, va pleca la Paris și nu va mai lua parte activă la mișcările politice din Ungaria.

M'am informat dela locul cel mai competent și sânt autorizat să declar că știrea ziarului evreo maghiar e o scornitură tendențioasă. Contele Paul Szapáry a fost azi la Fiume, iar mâine va prezida adunarea creștin-socială din Pápa, unde își va desfășura programul.

Partidul creștin-social din Ungaria va mai organiza mâine adunări în Bácsalmás și Paks.

Cancelarul Germaniei despre tripla alianță.

În ședința de ieri a Reichstagului noul cancelar al Imperiului german Bethmann-Hollweg și-a rostit primul discurs, — scurt, dar de un deosebit în eres.

Bethmann-Hollweg a vorbit despre politica externă a imperiului german, făcând declarații importante despre tripla alianță, constatând armonia perfectă între Monarhia noastră și Germania și adăugând că în Italia ideea tripla alianței nu mai are atâția aderenți credincioși ca în trecut.

Noul cancelar, între altele, a spus;

»E de prisor să vorbesc despre relațiile atât de solide care există între noi și Austro-Ungaria... Iar ce privește chestia marocană, stăm în continuare tratative și delibărări cu guvernul francez și am reușit să ajungem la deplină înțelegere asupra punctelor pri-

bărații de stat ai Angliei și a ministrului-președinte al Angliei au spus că una din condițiile băraților de stat e relațiile noastre cu Anglia și Germania. Concepția aceasta e împărtășită și în cercurile noastre. Sânt convins, că la ținta aceasta vom ajunge cu atât mai lute, cu cât vom fi mai sinceri când va fi vorba de rezolvirea chestiilor care privesc ambele țări.

În mesagiul de tron a fost vorba și despre menținerea tripla-alianței și a făcut amintire și de impresia născută în lumea politică pe urma înfățișării dela Racconigi, anume că în Italia opinia publică nu mai e atât de favorabilă pentru tripla-alianță ca în trecut.

Mesagiul de tron s'a exprimat cu multă încredere asupra menținerii triplei-alianțe și a înțelegerii avute cu prilejul întâlnirii suveranilor aliați la Racconigi. — În Italia însă a fost privită concepția aceasta cu mai puțină prietenie.

Părerea aceasta, care probabil e numai părerea minorității, e vrednică de atențiune. De altă parte am experiat, că conducătorii responsabili ai politicii italiene pun mai puțin preț pe tripla-alianță decât până de prezent. Conform celui mai excelent spirit de loialitate, ministrul de externe italian, Tittoni mi-a comunicat rezultatul conferinței dela Racconigi, al cărei simbur e că Italia cu politica ei din Balcani nu urmărește nici o țintă străină de interesele triplei-alianțe. Guvernul Rusiei chiar, ca să justifice bunele sentimente ce ni-le păstrează, ne-a comunicat conținutul și rezultatul conferinței dela Racconigi. Glasul antigerman al unei mici părți din presa rusească dovedește, că acolo întocmai ca și în alte state, sânt cercuri, a căror menire e să răspândească despre intențiunile Germaniei vești alarmante. Din toate aceste ea, națiunea, se va fi convins că guvernul conduce politica Germaniei, liniștit, cu statornicie și fără nervositate. Presa poate să ne aducă servicii bune numai dacă tratează cu înțelepciune și seriozitate politica băraților de stat străini. Creditul afacerilor țării se promovează mai efectiv când domnește o deplină armonie între opinia publică și politica oficială.

Sărbătoarea noastră.

Impresii.

Iar au trecut câteva zile, de când am lăsat pe simpatiei mei cititori la o nouă etapă a impresiilor mele. Ce bine ar fi să-mi pot întrebuița ideile într'o singură direcție. Dar într'o redacție, mai ales la noi, unde sânt puține forțe de muncă, lucrul acesta e imposibil.

Sufletul și felul nostru de gândire nu pot rămânea totdeauna independente. Ele sânt influențate de senzațiile momentului, care vin și dispar, ducând cu ele orice vibrație a simțurilor noastre.

În momentul acesta o nouă serie de înfăptiri dela serbările noastre vine să-mi stăpânească sufletul.

Nu știu cum oi fi dormit după serata de cunoștință și lucrul acesta e lesne de înțeles, mai ales de aceia, cari nu fac parte din secțiunea »pocăiților« cari se adună numai cu limonadă caldă, și nici cum m'oi fi trezit nu-mi pot aduce aminte. — E și mai bine, că fragmente de aște vrite din viață pot trece neobservate. — Pot afirma însă cu siguranță, că aproape de ceasurile două m'am făcut apariția în sala cea mare a restaurantului »La crucea-albă«, în care fierbea partea aceea a indeletnicilor omeneski, la care se cer mai puține calități și mai multă îndrăzneală. Mă aflam în fața meselor des populate ale banchetului: — Un zgomot multiplu îmi înfățișa în urechi, iar coloritul viu al meselor îmi jignia mai mult, decit îmi desfăta vederă.

După două trei rotații ale privirii mele asupra icoanei acesteia multicolore și vesele, m'am retras cu ochii oboșiți într'un colț, alături de o sămătoasă și serenă figură dela sate, care mă tot întreba, că ce-or fi vorbind domnii, căci zău, el puțin înțelege din toate astea. — Ca să nu-l încerc mai rău, i-am dat o singură îndrumare: cartea. Cartea și ziarul o să-i explice mai bine ce zic domnii. În două trei cuvinte nu-l puteam face să înțeleagă vorbii, care se auzimă pe un trecut întreg de zbuciumări, de sfătuiri, de încercări anevoioase, de salvare a ființei noastre etrice și culturale. — Și așa bietul om și-a înțors capul și se aita lung și cu gură căscată la tot insul, care se trudea să ciștige succesul zilei cu farmeul graiului. — Nici nu-mi trebuia, atât de mult îmi înălțase buferul de curcubă a cunoștinței, ca să-mi pot

de așteptare oare îngrijor. Impresia aceasta, care îți cucerește atenția cu toate, că forma ar lăsa mult de dorit. O altă categorie de »oratori«, este aceea a favorilor. Neafincind nimic, rămânând totdeauna la suprafață, chinuind un amestec banal de idei, ei vorbesc pentru a poza, pentru a fi puși în gazete, că au ținut toasturi, despre care știu că trec prin mașina noastră de reparație. Dar nu le poți pune să tacă. — La noi e oricine îndrumător, dacă dispune numai de o mică doză de tupeu. Și cine nu sânt d'ăștia? La popoarele cu o viață socială mai dezvoltată îi găsești în orice salon, la orice ocazie. La noi ei sânt mai rari, ce e drept, dar, nelipsiți, de acolo, unde cred, că se pot afirma.

Cu prilejul acesta m'a dat să aud și glasul fraților noștri de dincolo. Unul dintre oaspeții vorbea ceva de democrație și spunea, că într'adevăr cărturarii noștri iubesc opinia de care abia s'au desfăcut de o generație, cel mult două încoace, pe cind la ei în »Țară« depărtarea între popor și boeri merge crescând.

Este un subiect dintre cele mai frumoase, care trebuie privit chiar ca o chestie de vitalitate a neamului nostru întreg. Durere însă că de acest lucru cîntărirea noastră începe și ca să nu mai fie seamă, contrar credinței oratorului. Avem și noi boerii noștri, ce e drept nu în stil mare, cum sânt cei din România, ci un specimen mai inferior și mai tinăr, care însă e cu atât mai periculos, cu cât el creiază stări de lucruri, care nu se potrivesc nici cu firea noastră nici cu mediul în care trăim și mai ales nu se potrivesc cu situația economică a poporului nostru și cu izvoarele lui de venit.

Dar să abandonăm acest subiect, care nu cade în cadrul discuției, ce ne preocupă. Trebuiau amintiți, însă acești filisoni ai noștri pentru că mai curînd sau mai tîrziu va trebui să revenim asupra lor.

Alături la o masă un buchet de domnișoare, cum ar zice un cronicar artistic, căuta prin mulțime zencirea pierdută. Aranjamentul tacinurilor fusese pentru sexul frumos, simpatic, atât de incomod și neplăcut, încît judecînd după dispoziția ce se tipăria pe fața fetelor, trebuia să admit, că nici una nu ședea lingă afesul inimii sale, cum ar zice în proză un poet liric. Lucrul acesta l-am experiat din nenorocire și eu. Zie din nenorocire, pentru că fatalitatea m'a așezat lingă o

Noutăți la modă de gulere și manșete de calitate excelentă

se capătă la WEISMAYR FERENCZ Timișoara, numai în cetate, strada Hunyadi.

vină gingașe frumoasă, ca o înclăpăire, cu ochii limpezi ca azurul, cu obrazii rozalbi ca aurora dimineții, mințile albe ca floarea de cireși, părul, o bogăție de bucle de mătase aurii, buzele ei, Doamne, nu mă lăsa să păcătuiesc — dar erau afit de atrăgătoare, încât îmi venia să las la o parte orice spanac și să mă satur uitându-mă la ele. Și cu toate acestea eram nenorocit în toată puterea cuvântului.

Nu sînt irezistibil, cum se cred mulți tineri în ziua de astăzi, pentru că nu dispun de podoaba necesară a calităților intelectuale și fizice, indispensabile unui cuceritor, dar ori și cum, așa cum sînt așa putea totuși trece de un fel de Cenușoacă măcar al societății noastre. Ei bine în ziua aceea, cea mai nenorocită pot zice din viața mea, n'am putut să joc nici măcar modestul rol — al mult batjocoritului erou al poveștilor noastre.

Se isprăvise seria toastelor oficioase, și cum atmosfera discuțiilor devenise mai intimă, am căutat să mă apropiu și eu încă cu o șchioapă de sufletul idolului din vecinătatea mea. Nu o cunoașteam după toate regulile etichetei, de aceea voiam să mă prezint, dar îmi lipsia curajul necesar la asemenea ocazii.

Cum să-l procur? Aceasta a fost schinteierea de o clipă a modestei mele intelligence. »Wo die Noth am grössten, dort ist Gott am nächsten, zice neamțul și așa o putere divină mi-a scăpărat în minte un rebus pe care nu l-ați crede, dacă nu vi-l-aș mărturisii. Să cumpăr curajul cu bani! Și l-am cumpărat. Curgea vinul, parcă așa fi făcut cură de apă și după fiecare pahar simțeam în mine cum se sporește doza de energie. Cînd a început lumea să se clatine înaintea ochilor așa fi pălmuit și pe Hercule, dacă ar fi îndrăznit să-mi strice rostul, cum se zice în limbajul nostru burlăcesc. Era timpul suprem, să mă hotărâsc. Îmi părea că vecina mea moare de nerăbdare, de a ști, cu cine are onoarea...

Mă ridic instantaneu și luînd o poză de torcador cu o ușoară înclinare, așa am prescris codul manierelor elegante, îmi declar calitatea.

Domnișoara se uită la mine cu un zîmbet de compătimire la început și pe urmă cu un adevărat dispreț. M'am lăsat din nou pe scaun lovit parcă de toate fulgerile cerului.

O! zori nenorocite, de ce n'ați scos din casă...

Un biet neot d'alături a observat scena aceasta afit

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Parlamentul este convocat pe ziua de 10 c. când va fi prezentat guvernul.

Retragerea lui Isvolszky.

Petersburg, 10 Decembrie. Alci circulă zvonul despre o apropiată retragere a ministrului de externe contele Isvolszki. Cauza retragerii este că Isvolszki e pentru o politică prietenească față cu Japonia, pe când Kokowzew, a cărui influență crește mereu, e dușman Japoniei. Urmașul lui va fi Kokowzew.

Agrarii contra convenției cu România.

Viena, 11 Dec. Cercurile agrariene continuă agitația împotriva convenției comerciale cu România. Guvernul își dă toată osteneala ca să o treacă prin corpurile legiuitoare, de oarece guvernul ungar are imputernicirea să încheie tratate numai până la finele anului acestui. Deci acest guvern e obligat să rectifice convenția acum, căci nu se știe, dacă mai târziu va putea să obțină acest lucru dela parlament.

Guvernul unguresc pretinde ca rectificarea să se facă mai întâi în Austria, pentru a declina dela sine orice responsabilitate.

Bieneînțeles va trebui deci să obție acum ratificarea, pentru ca să aibă timp guvernul unguresc să supuiе această chestie debaterilor încă în luna Decembrie.

Se zice că Coroana este mult angajată în fața României prin convenția aceasta. În ultima audiență a moștenitorului s'ar fi tratat acest subiect și o respingere a lui ar fi considerată ca o lovitură directă contra coroanei.

Correspondența oficioasă creștin-socială din Austria spune, că parlamentul trebuie să țină socoteală de situația politică externă turburată, ratificând convenția înainte de Crăciun, contrar o contra neînalturabilă ar fi dizolvarea parlamentului pentru a se face ratificarea, deci trebuie să acă.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 11 Decembrie n. 1909.

— **D. rul Isopescul nu-și va depune mandatul.** Într-o convorbire avută cu corespondentul nostru din Viena, deputatul bucovinean Dr. Isopescul Grecul a declarat, că nu-și va depune mandatul de deputat, care este compatibil cu catedra de profesor universitar. Senatul îl va începe și așa numai în vara viitoare.

— **Germani și români într-o tabără.** Supt titlul acesta, organul național »Deutsch-ungarischer Volksfreund« din Timișoara reproduce în traducere germană articolul nostru »O manifestație prețioasă« (nrul dela 4 Decembrie n.), declarând că germanii din sudul Ungariei sînt convinși că pe teren național numai cu ajutorul fraților români pot să ajungă la succese.

— **Reprezentarea dramei »Viforul«.** Din București ne scrie corespondentul că Joi seara s'a reprezentat în teatrul național din București mult așteptata dramă »Viforul« de Barbu Ștefănescu dela Vrancea, — cu un succes desăvârșit.

»Viforul e o piesă puternică care se deosebește de celelalte drame istorice prin adîncimea sentimentelor cari agită personajii lui. Patriotismul a exprimat într'un fel nou, fără declamatorie falsă sau fraze convenționale, cari — oricât de frumoase ar fi — obosesc și nu ne lasă convinși că sînt sincere« (Indep. Roum.)

La reprezentare au asitat principele Ferdinand și principesa Maria.

Felicităm și noi autorul — căruia i-s'au făcut în București mari ovații — pentru noul său succes strălucit.

— **D. Dr. Creangă la Roma.** Secretarul general al ministerului de comerț și industrie d. Dr. G. Creangă va pleca peia începutul lunii viitoare la Roma, unde va reprezenta România la congresul internațional de agricultură.

D. Creangă a prezentat încă în primăvara a acestui an o importantă lucrare statistică a agriculturii române, care a fost mult apreciată de membrii acestui congres.

— **»Tipografia Poporului«**, care a fost odată tipografia »Tribunei«, după aceea a lui H. Meltzer, acum a trecut în proprietatea dlui Nicolae Bratu, care și-a câștigat pregătirile necesare la o școală de specialitate din Lipsca. »Tipografia Poporului« va edita și mai departe »Foaia Poporului« din Sibiu.

— **Hymen.** Ni-se anunță cununa d-soarei Cornelia A. Popovici cu d. Alexandru Stoica, absolvent de teologie care se va celebra Luni, 20 Decembrie în biserica română greco-ortodox din Iliada.

— **Premiile »Nobel«** Vise i s'au împărțit cunoscutele premii de câte 193.360 de franci instituite de Nobel. Premiul pentru chimie i s'a conferit lui Wilhelm Oswald, profesor în Lipsca; pentru medicină — profesorului Kober dela universitatea din Berna, profesor în Strassburg; pentru literatură — Selma Lagerlöf, scriitoare suedeză. Premiul păcii s'a împărțit între Baernaer, ministrul președinte belgian, și Destourneiles de Constant, senator francez.

— **Dispariția unei fetițe.** Ni se scrie: Din Gherla s'a furat o fetiță de 11 ani alui Ioan Anca. Fetița a fost furată de o depravată vinzătoare de fete. Depravata femeie umbă însoțită de o fetiță a ei cam de 19 ani și altă fată mai mare cam de 17—18 ani, supt numele de Moldovan Mari și Mariska. Fata cea mai mare Veronika. Ori cine ar afla-o să avize poliția și să o dea pe mîinile ei.

— **Vin de deal de Gioro** calitate escelentă este de vinzare dela 50 l. în sus la d-na Cristina Secula Ojvoș.

Botoșele sînt a se trimite pe adresa Todor Ardelean vințier Gyrok.

— **Aduc la cunoștința on. public,** că amprimit în posesiune Cafeneaua Baros din palatul Minorităților, str. Weitzer János, unde țin pe lângă serviciu cunoștinții beuturi foarte bune. Cu stimă Tot István cafegiu.

— **Nouă întreprindere industrială în Timișoara.** Anton Kornitzky a zidit în Timișoara-Fabrică, în colțul străzii fabricii de mătase cu absorbite de gaz, pe care a instalat-o cu cele mai moderne mașinării ale tehnicii moderne mașinării ale tehnicii moderne și produce 11 feluri de făină. Proprietarul a aranjat în legătură cu moara, și o prăvălie de spijerie, unde să vind cele mai bune mărunțșuri și făinuri cu prețuri ieftine. — Pregătește în atelier și lucrări de lăcătorie foarte frumoase cecece ridică vaza industriei timișorene și merită sprijinul publicului.

— **Atragem atențiunea on. noștri cetitori** asupra anunțului renumitei firme a lui S i p o s Jenő din Cluj, publicat în numărul nostru de azi, cu accia observare, că obiectele să le cumpărați de acolo, pentru că la caz că acelea nu corespund, amintita firmă le schimbă, eventual reîntoarce prețul de cumpărare. Detalii se află în anunțul publicat în numărul nostru de astăzi.

— **Spirtul Hungaria** este cel mai probat spirt contra reumci. Prețul 1 cor. Balsamul contra degerăturii face se înceteze chiar și degerătura cea mai învechită. Prețul 1 cor.

Se află de vinzare exclusiv la: Drogueria »Angyal« a lui Fekete Mihály în Murăș-Oșorheiu — Marosvásárhely.

— **Feritivă de-a comanda dela firme înșelătoare,** acest aviz se poate citi în orașele mari din lume. Astfel și noi atragem atențiunea on. proprietarii de mori, comercianți și economi cetitori ai ziarului nostru, că totdelul de cumpene pregătite din material bun se pot căpăta dela prima și cea mai solidă fabrică de cumpene a lui Széman József în Cluj — Kolozsvár, strada Morii — Malom-utca.

Români la Români!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public românesc din loc și jur, că **am luat în proprietatea mea ospătăria** așa numită „Parkvendéglő“ din casa dlui deputat dietal **Dr. I. Suciu** (vis-à-vis de palatul justiției), unde îmi voi da toată silința ca musafirii să fie pe deplin mulțumiți atât cu serviciul, cât și cu beuturile cele mai bune, precum: vin roșu șchiller, vin alb de Măderat etc.etc. bere proaspătă tot astfel și mîncări proaspete calde și reci. — Primesc abonenți pentru mîneări în localitate și la case. — Localitatea ospătăriei e foarte spațioasă. Am două odăi separate pentru conveniri ocazionale și sociale. — Sperînd și ținînd cont de sprijinul publicului românesc din Arad sunt: Cu toată stima: **Văduva CATERINA CLONDA n. NICOARĂ.**

PARTEA LITERARĂ.

Scrisorile lui V. Alexandri.

Lui Al. Cuza.

Paris, 20 Mai 1862.

Iubite Prințule... Cestiunile fiind aranjate, nu mă pot opri de a zice, gândindu-mă la soarta D-tale: Fericit om! Soarta s'a însărcinat să-ți curățască supt pași drumul care duce la glorie și la măririle lumii acesteia. Pe când alții se agită, se sbat ca diavolii în aghiazmă ca să ajungă la însemnata poziție socială, sau pentru a-și face un renume menit uitării, D-ta ai izbutit a birui toate pedecile, a reduce facțiunile și a face să triumfe marele principiu al Unirei, care cuprinde în el tot viitorul unei națiuni. Iată-te întemeietorul unei ere nouă, așa de bogată în rezultate fericite pentru țara D-tale. Zău, e foarte frumos, foarte merituos și eu unul nu știu cum te-aș felicita mai mult. Ai în mână puterea, bogăția, renumele, prestigiul și tot ce decurge din ele. Folosește-te de ele pentru a înălța națiunea românească așa de mare în trecut, așa de decăzută acum și așa de aptă pentru un viitor glorios. Trebuie ca numele lui Cuza să stea alături cu ale lui Ștefan și Mihai pe paginile istoriei noastre. Aceasta e dorința mea și ambițiunea ce am pentru D-ta.

Dar, destulă ascensiune aerostatică. Să ne întorcem pe pământ. Ai ajuns proprietar al Ruginioasei și te fericit. E o achiziție minunată... Peste puțin moșia asta îți va produce multe mii de galbeni dacă te vei sili să-ți faci îmbunătățirile de lipsă. D-ta, care ești membru al societății Economistilor, știi că banul face bani și că nu trebuie să stai în cumpănă de a face sacrificii pentru a căpăta rezultate mari.

Îți aduci aminte de zilele acele de voieșie, când pretindeai că ești mai sărac ca mine? Ce mai zici acum, mare proprietar ce ești? Iată-te stăpân pe un venit fix de vre-o 12.000 galbeni, fără a mai pune la socoteală lista civilă, pe când eu am rămas tot cum eram cu cele două moșii. E drept că am un mare avantaj asupra-ți, sânt independent!

Zic independent, dar vai! mă măgulesc prostete, fiindcă sânt încă în dependențe D-tale. Nu-ți sânt oare debitor? Iată de ce i-am scris lui lancu un răvaș așa de sever, că l-au apucat frigurile. Bietul băiat îmi făgăduise formal să-mi plătească datoria îndată ce va primi dela vânzarea Ternanchei și, în incredințarea asta, am plecat din țară cu liniștea unei conștiințe ușoare. Dar, ca să-ți spun ce am simțit când mi-a scris lanu eă nu e cu puțință să se fie de cuvânt, mi-e cu neputință. Știi cât sânt de scrupulos în privința unui angajament luat și vei înțelege ce a trebuit să sufăr văzându-mă silit de-odată să găsesc nu-mai decât o sumă ca aceea ce-ți dătoresc.

După ce am încercat zădarnic să mă împrumut la Paris, am scris în sfârșit însărcinatului meu de afaceri, Brănișteanu, să publice că vând moșia Pătrășcani. Ordinile au fost îndeplinite întocmai. Publicarea s-a făcut în jurnalele țării, dar vai! nu s'a arătat încă nici un cumpărător. Nesiguranța ce domnește la noi referitor la viitoarele reforme ale legii rurale, ține capitalele într-o panică pe cât de ridiculă pe atât de fatală pentru tranzacțiuni. Așa dar ce să fac, ca să reglez cât mai curând achitarea datoriei mele și ca să viu în ajutorul fratele meu lancu, aproape minat? Se prezintă un mijloc: e o afacere importantă pentru mine și ai mei, fiindcă izbândirea ei îmi va permite să fac față tuturor greutăților. Iat-o.

De multe ori capitaliștii și industriașii mi-au cerut amănunte asupra diferitelor întreprinderi ce aveau de gând să întemeieze în Principate. În ultimul timp, o societate de capitaliști francezi, englezi și belgieni mi-au vorbit despre linia de drum de fier dela București la Giurgiu, cu ramificația la Oltenița, — singurul port bun între Brăila și granița Austriei. Proiectul acesta important și-ar hărăzi capitala cu o cale fluvială puțin costisitoare și ar scăpa-o de inundațiile cari sânt un adevărat flagel pentru oraș și pentru împrejurimi. Pe de altă parte știu că odată creat acest post, ar fi ușor de instituit o companie de navigație care și-ar avea acolo principala reședință și ar purta drapelul românesc pe tot de-alungul Dunării.

Nu mai e nevoie, iubite Prințule, să-ți laud toate foloasele materiale ce le-ar trage țara din

aceste importante creațiuni, ale căror început e absolut legat de concesiunea liniei dela Giurgiu la București. E drept că citesc în gazetă că linia asta e cuprinsă într-o rețea, a cărei concesiune e solicitată de principele Brâncoveanu, dar poate fi despărțită de ea, fără a distinge ideea principală a autorilor acestor combinații, care ar avea și ei o parte destul de bună în marea linie ce le-ar rămânea.

Sper că cererea mea îți va sosi înainte ca să fi votat Camerele liniile solicitate de Prințul Brâncoveanu sau de alte persoane. Așa dar te rog să primești și la nevoie să sprijinești cu protecția D-tale ofertele ce sânt însărcinat să-ți fac, rezervând linia dela București la Giurgiu și Oltenița, din proiectul deus de Cameră. În cazul când Principele Brâncoveanu ar face condițiuni mai favorabile decât constructorul Mavrogheni, sânt autorizat să le primesc în numele mandanților mei.

Crede-mă că a trebuit să-mi calc pe inimă, ca să-ți fac rugăciunea asta, dar mai la urmă, prietenia D-tale pentru mine, grija ce totdeauna ai avut pentru interesele lui lancu, și propriile mele servicii către țară îmi dau oare-cari drepturi pentru preferința ce solicit. Dacă aș avea norocul să-mi văd propunerea primită de Cameră, aș putea — făcând în același timp bune servicii țării — să mă găsesc în situația a face față imediat îndatoririlor mele față de D-ta și să viu în ajutor nenorocitelor încurcături ale fratelui meu. În cazul contrar nu mi-ar mai rămâne decât să viu chiar eu la Moldova, ca să vând locurile lui lancu dela Galați, sau una din moșiile mele. Dorința mea este să-ți ușurez D-tale chiar plata celor 35.000 galbeni ce mai dătoresc pentru Ruginioasa, și crede-mă că n'am să am tihnă până ce voi găsi mijloacele de a mă plăti de serviciul ce mi-ai făcut ca adevărat prieten.

Ș-acum că am vorbit pe larg de afacerile mele și am făcut în vagon drumul dela București la Giurgiu și Oltenița, să ne întorcem la *Place*.

Așa dar scumpul nostru prieten s'a mâniat strașnic, fiindcă n'ai mai voit să urmezi un fel de operațiuni financiare păgubitoare casei D-tale particulare. Și grație acestei măsurii *tardive*, de precauțiune iată-te trecut în stare de domn rău, fiindcă ai încetat a fi un bun împrumutător de mii de galbeni. Logica lui pare că devine cu atât mai strânsă cu cât îți strângi mai mult baerile pungei. Oh, diavol impielițat de interes personal, astea sânt isprăvile tale!

Eu unul le aprob întru toate... Di *Place* a fost secretarul D-tale intim, pe când n'aveai pe lângă D-ta pe nimeni ca să ocupe acest post de încredere. Bine, dar acum când poziția D-tale a căpătat cu totul altă importanță în Europa, nu ar fi de loc o faptă politică din partea D-tale să-ți încredințezi tainele unui agent străin, oricare ar fi — de altfel — guvernul ce reprezintă, prietenos sau dușmănos țării noastre. Ar putea să vie o zi, o schimbare oare-care în afacerile politice, când D-ta, Domnitor, te-ai găsi în dependență absolută a sus-pomenitului Consul general, travestit în secretar particular.

Iată, de-asemeni, de cu te-am sfătuit totdeauna să iei pe lângă D-ta pe un om inteligent, cinstit, activ și mai ales devotat; un om care să se poată alipi de D-ta nu numai ca pe lângă un Principe domnitor, dar și ca pe lângă simplul muritor, căruia știe să-i facă adevărate servicii prietenești. În vederea acestor calități, așa de rare de găsit, și-am propus pe Baligot de Beyne.

Îți aduci aminte în ce împrejurări am vorbit de el întâiași-dată? Era la moșia din Florești. Mă întorceam din misiunile mele pe lângă Impăratul Napoleon și Regele Victor Emanuel și, într-o seară frumoasă, îți povestiam călătoriile mele la Paris, Londra, Turin, luptele mele cu profunzii diplomați englezi, cuvintele măgulitoare despre D-ta, rostite la Tuilleries și la Palazzo regale. Mă ascultai cu tot interesul pe care-l produce povestirea unor lucruri neașteptate și părai însuflețit de dorința de a întreține cât mai dese relațiuni cu capetele încoronate. Cu această împrejurare mi te-ai plâns că nu ai un secretar intim. Spuneai că ai nevoie de un om sigur, care să-ți ție hârtiile în ordine și care să-ți facă corespondența, și m-ai însărcinat atunci s'o ofer lui Baligot din partea D-tale postul de șef al Cabinetului D-tale, cu leaful de 1500 galbeni pe an. În privința asta îmi aduc chiar aminte de un incident ce merită să fie povestit. În generoasa D-tale grabă fixaseși leaful de 150 galbeni pe lună pentru secretarul D-tale intim, ceea-ce trebuia să-i faci pe an 1800

galbeni și eu am scăzut din ea 300 galbeni, rezervându-ți plăcerea de a adăuga acest supliment ca o gratificație, în cazul când ai fi mulțumit de serviciile lui. Baligot a primit cu entuziasm propunerea făcută de mine în numele D-tale, atât îi era de drag să vie să-ți consacre tot devotamentul lui. Și a părăsit direcția gazetei, și-a pus în ordine afacerile și a așteptat momentul propice ca să vie lângă D-ta. Din nenorocire pentru el, o mulțime de împrejurări neprevăzute au venit rând pe rând să-i răpiască bunele D-tale dispoziții pentru dânsul. Mai întâi a fost votul camerei relativ la cancelaria princiară; pe urmă răutatea Ambasadorului Angliei; chestia Unirei; și pe urmă Dumnezeu mai știe ce. Vorba e că de trei ani, sârmanul meu Baligot se găsește într-o poziție nesigură, care amintește dictonul popular: *ca frunza pe apă*. Și totuși îți mărturisesc în conștiință că nu cunosc om mai vrednic de a ocupa un post de încredere pe lângă D-ta, așa de mult te iubește. Nu știu ce ai făcut ca să-l cucerești dela prima vedere. ca să-l fascinezi, dar știu bine că ar fi foarte periculos să te vorbească cine-va de rău în fața lui.

M'ai însărcinat să-l ispitesc; am făcut-o într'un răvaș ce i-am adresat din Reims. Baligot se retrăsese de câteva zile acolo pe lângă soră-sa, fiindcă starea financiară nu-i mai îngăduia să stea la Paris. Mi-a răspuns acum, trimițându-mi o socoteală exactă a banilor ce a primit din ziua în care s'a considerat în serviciul D-tale; și n'aș putea face altceva decât să-ți împărtășesc răspunsul lui, ca să-ți șterg din minte ori-ce impresie ce ar fi de natură să-i faci rău.

Acum vin la ultima parte a scrisorii D-tale, aceea consacrată aventurilor galante din București. Reflexiunile D-tale asupra pruderiei în vorbă a Doamnelor din înalta societate m'au făcut să riz cu hohot, fiindcă se potrivesc perfect cu acele pe care le-am putut face eu însu-mi în cursul carierei mele... Doamnele pe cari le numim de obicei femei din lumea mare, deși cultivă castitatea în cuvinte, ne surprind adesea printr-o știință și o rafinare în voluptare, pe care ar a-proba-o cea mai celebră Laïs. Ele dau nume încântătoare, calificări aproape inocente, lucrurilor ce sânt mai puțin inocente.

Scrisoarea asta a luat proporțiile unei broșuri, e timpul s'o mântui. O fac, semnând ca și în trecut, amicul D-tale, pe cât de vechiu pe atât de devotat:

V. Alecsandri.

Trimiterea decorației D-tale a întârziat din cauza făgăduinței date Regelui Serbiei de a-i trimite ordinul Legiunei de onoare. Se pare că oare-cari conveniențe politice nu permit Impăratului să o facă în momentul de față, — dar e sigur că amândouă decretetele vor apărea în aceeași zi în Monitor.

Economie.

Tovărășii nouă. În timpul din urmă luăm știre — scrie »Tovărășia« — că s'au alcătuit următoarele tovarășii românești:

»Buna« tovarășie de credit în Măcișul-unguresc; »Dumbrava«, tovarășie de credit în Berind; »Tovărășia Agricolă«, comercială și industrială din comuna Gurahonț. »Tovărășia de consum și valorizare« din comuna Telechi-Recea.

Ori și care ar fi legăturile ce întrețin deocamdată unele dintre aceste tovarășii, în nădejdea că îndată ce vom avea în lucrare Centrala noastră, cele mai multe se vor alătura la mișcarea cooperativă românească, — le salutăm cu multă dragoste și le dorim izbânde mari.

Tovărășie de valorizare de bucate este alcătuită în frunțașă comună Jebel din Bănat. Președintele tovarășiei este vrednicul Nicolae Icobescu. Tovărășia are acum de vânzare 5 vagoane curuz. Cu bine înalte!

Plata grânelor din Aradul-nou.

10 Decembrie 1909.

S'a vândut azi:

grâu 800 mm.	13.20—13.40
orz 100 mm.	6.70—
ovăș 100 mm.	7.10—

secară 100 mm. -9- -
 păpuși 703 mm. 5:50—5:60

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 kg.
Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:
Grâu nou

de Tisa	28 K.	95—30 K.	— fil.
în comitatul Albei	28	80—29	> 80
de Pesta	28	90—29	> 90
românească	28	95—29	> 90
de Bacău	28	60—29	> 80
secară de calitate I.	19	75—20	> 05
secară de calitate mijlocie	19	55—19	> 65
grâu de nutreț, calitate I.	14	75—14	> 95
grâu de calitate I.	15	70—16	> —
grâu de calitate a II.	15	40—15	> 60
Cucuruz	14	80—15	> —

Se află în toate farmaciile.

Copiii nutriți cu sticla se fac rumeni și plini de obraj, dacă primesc

„Emulsiunea Scott.”

Medicamentul acesta prin substanțele sale nutritive și ușor de mistuit, delătură repede orice scăzământ al nutremântului.

Emulsiunea Scott

este iubită pentru gustul ei de cremă. E foarte bun contra scăderii și slăbirii puterilor din orice cauză ar proveni aceasta.

Emulsiunea Scott e cea mai veritabilă.

O sticlă originală 2 cor. 50 fil.
 De vânzare în toate farmaciile. 2

BIBLIOGRAFII.

La **Librăria »Tribunei«** se află de vânzare.

Acaftistul Născ. de D-zeu și alte rugăciuni cu lit. latine, legat simplu	Cor. 1:70
Acaftistul N. de D-zeu leg. în piele roșie	> 3:20
» » » » » neagră	> 4—
» » » » » chegrin	< 5:20
» » » » » cauciuc	> 10—
» » » » » piel. moale	> 10—
Doana sufletului, leg. simpl.	> 1—
Mărgăritarul sufletului, leg. simplu	> 1—
Mântuirea sufletului, leg. simplu	> —80
Micul mărgăritar sufleteș leg. simpl.	> —40
Carte de rugăciuni. leg.	> —24
Cărticică de rugăciuni și cântări, leg.	> —20
Rugăciunile școlarilor, broș.	< —50
Epistola D. I. Christos	> —10
» » » » » »	> —20
Visul Născ. de D-zeu	< —10
» » » » » »	> —20
Litighier cu litere latine leg. în piele	> 8—
» » » » » » neagră	> 8—
Ciaslov, (Orologion) cu litere latine, leg. simplu	> 2:40
Ciaslov, (Orologion) cu litere latine, leg. simplu	> 1:90
Ciaslov, (Orologion) cu litere latine, leg. fin	> 2:10
Ciaslov, (Orologion) cu litere latine, leg. în piele	> 4—
Octoih, mic cu lit. latine leg. simplu	> 1:60
» » » » » » fin	< 2—
» » » » » » în piele	> 3:20

Tipărituri advocaționale în limba maghiară:

Adás vételi szerződés 1 bucată 6 fileri; 50 bucăți 2 coroane.	
Haláleset fávétel 1 bucată 6 fileri; 50 bucăți 2 coroane.	
Házassági életközösség helyreállítási kérvény 1 bucată 4 fileri; 50 bucăți 1 cor. 50 fileri.	
Községi bizonyítvány 1 bucată 3 fileri; 50 bucăți 1 coroană.	

Kletégítési végrehajtási kérvény 1 bucată 4 fil; 50 bucăți 1 coroană 50 fileri.
 Meghatalmazás 1 bucată 3 fileri; 50 bucăți 1 coroană.
 Somás kereset 1 bucată 4 fileri; 50 bucăți 1 coroană 20 fileri.

Cărți școlare aprobate:

Harta etnografică a Transilvaniei, de Nicolae Mazere profesor	> 4—
Supliment la harta etnografică de N. Mazere	> 2:50
Organizațiunea creditului prin băncile românești, un studiu de Eugen Brote	> 1:50
Activitatea literară a mitrop. Șaguna de Gheorghe Tulbure	> 1:50
Biserica și românismul de Cernăianu	> 2—
Monografia lui Șaguna de Dr. Lupăș	> 6—
Critice vol. I. de C. E. Lovinescu	> 3—
Românii traducere de E. Lovinescu	> 2:50
Fecioara de Orleans traducere de poeta Maria Cunțan, broșat	> —90
Din faptele străbunilor de N. Iorga	> 1:30
Convorbiri literare Nr. 11, Noemvrie v.	> 1:75
Critice de Dobrogeanu-Gherea	> 4—
O călătorie în satele românești din Istria de T. Burada	> 2—
O călătorie la românii din Moravia de T. Burada	> 1—
Moșii și curcanii de A. I. Odobescu	> 1—
Partea VI. din Memoriul lui I. Sterca-Șuluțiu de Carpeniș	> 1:50
Adaus la memoriul lui I. Sterca-Șuluțiu de Carpeniș	> 1:50
Homo sam, roman tradus de Mugur	> 1:60
Studii bizantino-române de D. Russou	< 1—

Calendar pe anul 1910.

Calendarul Minervei	> 1:25
Calendarul Ligei	> —75
Calendarul Neamului Românesc	> —80
Calendarul dela Arad	> —50
Calendarul dela Arad	> —30
Calendarul Poporului român	> —40
Calendarul național	> —36
Calendarul Aureiei	> —40
Amicul Poporului	> —70
Calendarul Săteanului	> —30
Posnașul	> —60
Calendarul dela Cluj	> —20

Calendar de părete Block foarte frumos lucrate cu prețurile de 1, 1:50, 2, și 2:50 coroane.

Icoane, nuvele de Al. Ciura	> 1:20
Versuri, de Elena Farago (Fatma)	> 1:5ă
Jocuri românești I. (piano solo) de Tib. Brediceanu	Cor. 4.—
Jocuri românești II. (piano solo) de Tib. Brediceanu	> 4.—
Jocuri românești III. (piano solo) de Tib. Bredicianu	> 4.—
Doine și cântece I. (voce și piano) de Tib. Bredicianu	> 4.—
Doine și cântece II. de Tib. Brediceanu	> 4.—
Nu m'abandona, romanță p. voce și piano, aranj. de A. Bena	> 1:20
Liturghia S. Ioan Crisostom pentru cor mixt, de N. Ștefu	> 3—

Din Biblioteca muzicală »Lira română».

Nr. 1: »Deșteaptă-te Române«.
Nr. 2: »Luna doarme«.
Nr. 3: »Aoleo!«.
Nr. 4: »Suspine crude«.
Nr. 5: »Cât te-am iubit«.
Nr. 6: »Călugărul din vechiul schit«.
Nr. 7: »Pentru tine lano«.
Nr. 8: »Două fete spală lână«.
Nr. 9: »Ce te legeni codrule«.
Nr. 10: »Steluța«.
Nr. 11: »Cucuruz cu frunza'n sus«.
Nr. 12: »Fetițo din acel sat«.
Nr. 13: »Popa zice, că nu bea«.
Nr. 14: »Inimioara mea«.
Nr. 15: »Am un leu, și vreau să-l beau«.
Nr. 16: »Pasere galbenă'n cioc«.
Nr. 17: »Imnul regal român«.
Nr. 18: Cântul gitei latine.
Nr. 19: Tricolorul. Imn patriotic.
Nr. 20: Steagul nostru. Imn patriotic.
Nr. 21: Mama lui Ștefan-cel-mare.
Nr. 22: Domnul Tudor, cântec național.

Fiecare număr 20 bani, plus 5 fil. porto poștal.

Arma noastră să ne fie, cor. bărb. de Const. Savu	
Cândul meu la tine sboară, cor bărb. de Const. Savu	
Mizeria, cor bărb. de Const. Savu	
Dorul mamei, cor bărb. de C. Savu	
Pe mal, cor bărbătesc de Const. Savu	
Cântec de toamnă, cor bărb. de C. Savu	3.20
La Olă, cor bărb. de Const. Savu	
Ferentarul (Roșiorul), cor bărb. de C. Savu	
Mi dor, cor bărb. de Const. Savu	
Heruvic la lit. înainte sfințită, cor. barb. de Constantin Savu	
Rădicat-am (Priceasnă) cor. bărb. de C. Savu	
Funerale cor bărb. de Const. Savu	
Sentinelă cântărilor bisericesti-române, puse pe note, de Terentius Bugariu	> 20—

Ilustrate din România cu 10 și 20 fileri bucata. Ilustrate cu palatul ziarului »Tribuna« 10 fil. bucata. Ilustrate cu bustul lui Șaguna 10 fil. buc; Mansoleul lui Șaguna la Reșinar 10 fil. buc;

Tot dela librăria noastră se mai pot procura revizite de scris, hârtii de epistole cu prețuri foarte ieftine, precum și cărți de literatură ș. a.: scrieri complete, romane, nuvele, poezii traducerii, călătorii etc. etc.

La fiecare carte rugăm a se mai adăuga 5—10—20—30 fileri, pentru porto poștal.

Ori-ce comandă de cărți și prețul lor este a se adresa către: **Librăria »Tribunei«, Arad, strada Deák Ferencz Nr. 20.**

Poșta Redacției.

Viena. Am primit la redacție un articol iscălit »Tinerimea română din Viena«, — fără să știm cine ne trimite acest articol. În numele unei tinerimi întregi e cel puțin ciudat să vorbescă un anonim, mai ales când e vorba de-o profesie de credință politică. Rugăm pe trimițătorul articolului, dacă ține să-l publicăm, să ne comunice numele precum și titlul de drept de-a face astfel de declarații în numele tinerimii române din Viena. Articolul îl păstrăm.

X. Y. Traducerea din Petőfi e slăbuță rău. Judecă și dta:

Plină e Dunărea
 Stă chiar să disunde,
 Și'n inimă-mi de-abia
 Simțul mai pătrunde.
 Mă iubești frumoasă?
 Eu pe tine foarte.
 Chiar mama, tatăl tău
 Mai mult nu te poate!

Ea. Regretăm că nu putem da publicității frumoasele rânduri ce le-ai scris. Sânt prea intime pentru a fi divulgate.

N. R. (București). Publicăm și poezii, din vreme în vreme, dar nu putem să le plătim cu bani.

A. P. Cu poezia »La mormântul lui...« am făcut conform dorinței Dvoastră, — negăsindu-o potrivită pentru ziarul nostru.

Eh. Vă mulțumim pentru articolul »In preajma alegerilor«, dar așa cum ni l-ai trimis nu-l putem publica. Cu un prilej oarecare, vom profita de expunerile DV.

S. Ș. (\$) Traducerea »după Gutius« nu face pentru ziarul nostru.

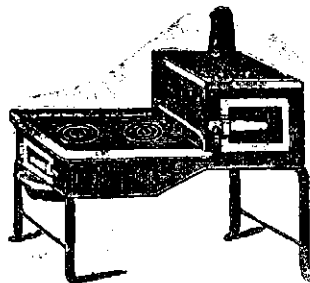
Redactor responsabil Iuliu Giargiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și coas.

Apa minerală: **Phönix din Buzias**
 înviorează, vindecă. La boalele de rinichi și bășcă, la boalele de auzindere în vechitate a rinichilor, contra formării pietri și nisipului în bășica urinului, la boalele acute de laringe și de plămâni are efect excelent. — Recomandată de medici. —
 Depozit general la firma:
Pollák József
Arad, József főherceg-ut 11.

Succesorul lui DERNER GYÖRGY ROTH JANOS

BRAȘOV—Brassó, Felső-uj utca 28.

Se recomandă ca lăcătar—mașinist, întreprinzător în toate afacerile de lăcătarie la edificii și alte întreprinderi. Pregătește pieptene pentru pieptenarea lânii și a caierelor, precum și toate mașinăriile pentru torsul și dăpănatul lânii. Mai departe reparaază mașinerii de moară și le ajustează cu elopotele electrice.

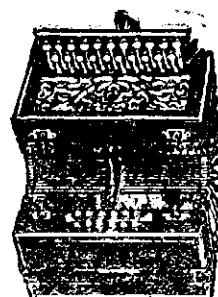
Organizație solidă, promptă și pe lângă prețuri moderate.

STEHLIK LAIOS

atelier de violine și harmonice.

Budapesta VIII., József-körut nr. 71.

Recomand bogatul meu magazin de produse proprii violine de concert și surdine fah-lexto. Atelier de reparat și transformat tot felul de violine vechi.

Harmonice

- cu 2 rânduri de tonuri și 2 registre 8 cor.
- cu tonuri duble și 3 registre 9 cor.
- cu 3 rânduri și 4 registre 12 cor.
- Harmonice vieneze cu tonuri duble și 4 tonuri de bas prețul 22 cor.
- Harmonice cu 2 rânduri de tonuri cu 19 clape și 4 registre 30 cor.

Violine

- de școală cu arc dela 8—15 cor.
- Violine de concert cu arc dela 15—200 cor.

STEFAN SLADECKI UN. FABRICA DE MOBILE VIRSET

strada
Kudritzker No. 44-46

: Cea mai renumită :
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Salonul dnei Neculai Dein, născ. Paula Milinovits

din str. Veitzer Iános (palatul nou al școlii de fete) arortat cu pălăriile cele mai elegante și de ultima modă.

Am onoară să anunț onoratul public de dame că începând dela întâiu Decembrie p. am deschis un

magazin pentru pălării de dame

aranjat cu tot confortul și după toate rcerințele moderne, în strada Veitzer Iános roul palat al școlii de fete.

După o practică îndelungată și experiență de mai mulți ani în saloaul K. Kabdebo, am ajuns în plăcuta situație să pot satisface și cele mai rafinate pretenții, cât privește moda de pălării din țară și străinătate, pe lângă pălării moderate și serviciul cel mai culant. Așteptând binevoitorul concurs și sprijin al publicului

cu tot respectul

Dna Nicolai Dein, născ. Paula Milinovits.

Bányik István

croitor de haine bărbătești, curățitor chimic de haine și atelier de reparat

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros) Szerb-utca 9.

Primește curățirea de haine, reparări și straformări pe lângă serviciu conștiinșios și prețuri ieftine.

Calcatul unui rînd de haine 1 cor. 20 fil, curățirea și calcatul unui rînd de haine 2 Cor.

Attrag atențiunea asupra institutului cu deosebire a on. otelienă, pentrucă oaspeții lor călători numai aici vor fi serviți mai bine.

Straform și schimb haine civile, procești și uniforme militare cu prețurile cele mai moderate. Coman-dele din provinciile se execută foarte grabnic.

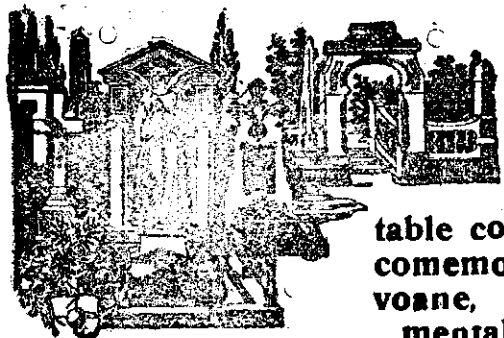
Institutul de curățire chimică din Mehala în casa proprie emulează în toată prvința.

Mogyoróssy Sándor

sculptor acad. și pietrar

GYULA

Köröspart-utca 20.

Pregătește monumente mormântale din marmoră, cripte table comemorative, stâlpi comemorative altare, amvoane, sculptură monumentală și ornamentală

orice lucrări de branșa aceasta. — Planuri și prospecte pregătește gratis.

Prima fabrică ardeleană de calapode pentru pantofari și cizmarl a lui

GEORGE UHRIN, Brassó

Korház-utca 66.

Se recomandă fa atențiunea tuturor pantofarilor, cizmarilor și comersanților ca pregăti or de cele mai bune și solide calapode din lemn uscat și foarte trainic, după toate modelele în formă frumoasă; nu altcum și pentru picioare bolnave. La coman-dele din prvința să se așteore un pantof

tr o cizmă.

Coman-dele din prvința se execută foarte grabnic. —

INȘTIINȚARE.

Duș cauza aglomerației mari din magazin se poate căpăta cu prețuri nespuse de mici cei mai noi și mai frumoși articli de sticlă, porțelan și pentru spălat.

Mare asortiment de **lampe de atârnat și de masă.**

Cea mai ieftină sursă de cumpărat **obiecte de lux (figuri).**

Obiecte de lux. din argint de China și aplacsa, obiecte de masă de prima calitate. Foarte mare asortiment de cadre, din totdeauna se află în magazin peste 400 de mustre nouă și executate cu gust.

FISCHER MÖR, Andrassy-tér 20. (Palatul Fischer Eliz).
Telefon pentru oraș și comitat 568.

„MOLLY“

In timp de

3 zile vei avea mâni mai catifelate și albe ca spuma, dacă vei folosi cosmeticul pt. mâni „MOLLY“

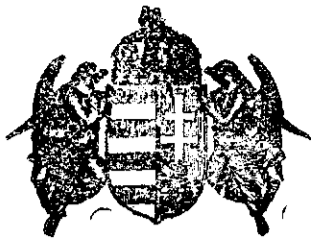
Chimiștii și cosmeticii experți, adevăresc, că cosmeticul pentru mâni „MOLLY“ este preparatul cel mai desăvârșit al timpului de azi.

Magazin principal și de expediere:

NESTOR HANZU,

Droguerie „La Crucea Roșie“.

Arad, str. Weitzer János Nr. 2.

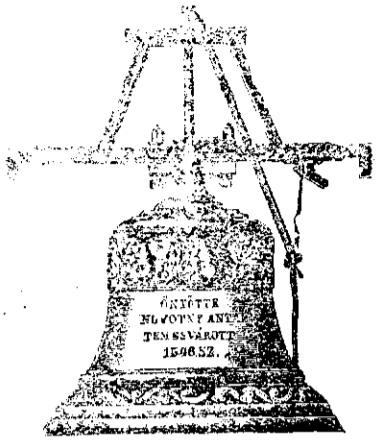

Premiat cu medalia cea mare la exp. milionară din Bpesta în 1896.

Turnătorie de clopote. Fabrica de scaune de fer pentru clopote, anul

ANTONIU NOVOTNY - TIMIȘOARA - FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricote, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lătură fiind astfel scutite de crepătură. Sunt recomandate cu deosebire **GLOPOTELE GĂURITE** de dânsul înainte în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg este egal în ton cu un clopot de 461 kg. patentat după sistemul vechiu. Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, spre preadjustarea clopotelor vechi sau ajustare de fer bătut ca și spre turnarea de toace de metal. Prețuri-curant ilustrate gratis

OH! DOAMNE!

Mă nădușe afurisita de tușă!

In contra tusei, răgușelei și flegmei s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent.

Prețul unei cutii 1-20 cor.

Cutle de probă 50 filerl.

Depozit principal la:

farmacia „**NADOR**“ gyogytár
Budapest, VI., Váci-körut 17.

SĂ TRĂIASCĂ!

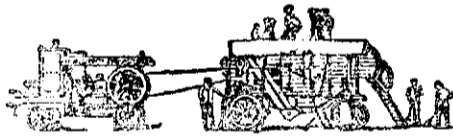
»Pastilele lui Egger« m'au vindecat îngrabă!

Se capătă la farmaciile: In Arad la : Berger Gyula, Földes Kelemen, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Hauer Lajos, Vojtek Kálmán, Vojtek és Weisz drogerie. In Gyorok la : Masznyik Dániel. — M.-Pécska : Adler Gy. Lajos. — O.-Pécska : Ioan Roxin. — Simánd : Csiky Lukács. — Sikszon : Füredi Ede örök.

Neugebauer Antal primul atelier de mașini agronomice și turnătorie de aramă.

Fundată la anul 1858. — **SZOLNOK** Casa proprie și fabrică Tiszapart

Pregătește: căzane cu aburi pentru mori nouă, dulapuri noi rezistibile focului, dulapuri pentru fum, hornuri de fier, batenuri și vâlăie, osii pentru mașini etc. și tot felul de vârsări de aramă și fier după desen, măsură și muștră.

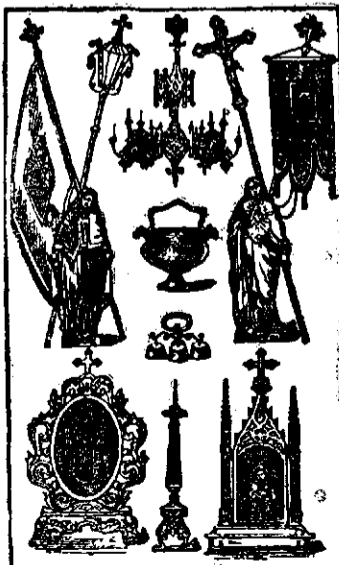

Pluguri de fier cu unu și două pantere brevetul cel mai nou, mașini de sămănat cu rinduri cu și fără păreche, greble pentru adunatul fânului, umplătoare și tăietoare de fân, mașini pentru săpat, mașini secerătoare, grape. Motoare cu benzin, petrolu, gaz și oleiu brut sistemul cel mai nou, gradatoare și țevi de cazane. Mașini folosite se pot schimba. Instrumente economice. Instrumente pentru manipularea vinului ș. a. presse, zdrobitoare de struguri, stropitoare etc. și articole pentru lăptărie. — Fântâni cu pompe și tulumbe, precum și burdufuri de cânepă și gomă. — Orice reparațiuni și transformări se efectuează ieftin.

Nou! Atrag atențiunea proprietarilor de mori, fabrice de spirt, ferest-ae, proprietarilor de pământ, mașine și orice soi de motoare asupra celor mai noi **Nou!**

3 mașini sfredelitoare

construite și pregătite de mine, cari întrec orice alte mașini sfredelitoare. — Sfredelitoarele acestea se pot folosi la mașini de orice mărime și lungime, la locomobile și motoare-pompe și la orice osii roase, precum și la aparate de odăjdii și așa cu cea mai mare siguranță se poate sfredeli, oriunde în moară sau alt loc, de la 100 mm, până la 1500 mm., fără ca sulul de sfredelit să se desfacă, iar avantajul principal e, că mașina fiind făcută din oțel și oțel vârsat, este ușoară. — Sfredelitori cu mașina ori-unde la fața locului.

Dipl. de onoare Lovrin 1902.

Medalia de aur Timișoara 1891.

SZUBOTHA SANDOR

pregătitor de odăjdii și ajusturi bisericesti.

Intemeiat la 1888

Telefon pentru comit. și oraș 498.

Liferantul excel. Sale episcop Dossewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

in colțul străzii Lovinics și Jenő főherceg, vis-à-vis de hotelul «Hungaria».

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preoțimel cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru bisericel capele, sau societăți de înmormântare

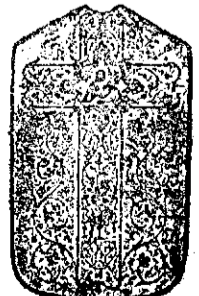
odăjdii, steaguri, cruci, statue

- sau altfel de ajusturi bisericesti -

tot astfel marele său asortiment pentru materiale — necesare la formarea ajustărilor bisericesti. —

Pentru liferările mele iau răspunderea.

— Servesc bucuros cu catalog ilustrat. —

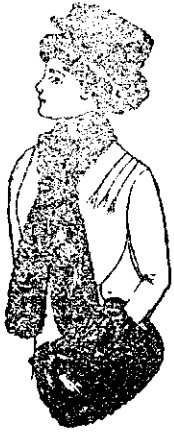
Dózsa János

măiestru -
cojocar în
Nagyvárad, Zöld-fa Passage 9.

Se recomandă ca măiestru perfect întru prepararea tuturor articlilor aparținând acestei branșe precum: gulere preparative, gulere boa, manșoane (muff), în execuție modernă și după cel mai elegant gust.

Blane și tocure de picloare, etc.

Mai departe primește spre efectuare orice lucruri uoui, cari aparțin acestei branșe, precum și tot felul de reparaturi, pe lângă prețurile cele mai avantajoase.

Firmă românească!

Grăciun & Vodă, LUGOȘ.

Export de rachiu și șlivoviță,
dela 25 de litre în sus, beuturi
curate și produsă în cazanele
proprii în Ardeal și Bănat.

Depozit principal în LUGOȘ.
— — Comitatul Caraș-Severin. — —

Serviciu conștiințios!

CANARINI!

Cele mai frumoase cântărețe moderne ce cântă ziua și la lumină. Cântăreață tânără 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

Onătoare 1, 2, 3 și 4 fl. după soi. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine mămuțe și câini de soi se

capătă înainte trimițând 20 fl. Pentru ajungerea comenzilor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Schimbare de prăvălie.

Mare cumpărare de Grăciun.

Am onoare a înștiința on. public, că din 1 Maiu 1910 imi 1910, imi transpun prăvălia în palatul contelui Nádasdy prin ce mă năzulesc că să-mi mai golesc magazinul și toate mărfurile le — — vând cu prețurile cele mai ieftine. — De exemplu: — —

Stofă engleză înălțime de 120 cm. dela 38 cr. în sus.

Barchet bun din ață ce se spală > 20 > > >

Flanel hermelin — — — — > 32 > > >

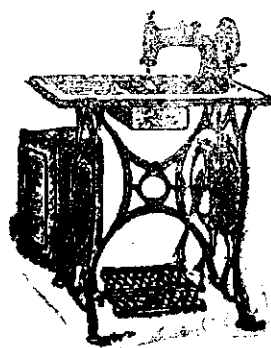
Cartoane — — — — > 14 > > >

Zefire — — — — > 16 > > >

Pânză, șifon, canavaț — — — — > 18 > > >

Precum și năfrâmi, cămeși pentru bărbați, cravate, manșete, boa, cuptușeli, ciorapi, umbrele și alte obiecte neînșirate aci cu prețuri foarte ieftine. Poștiți a vă folosi de această ocaziune, pentru că ține numai puțin timp. — De vânzare un aranjament de prăvălie!

SZEGFÜR, Arad, Forray-u. Nr. 4.

Reparări de mașine de cusut și gramofone se execută mai bine și mai ieftin, la

ANTON KATZKY mehanic
TEMESVÁR - BELVÁROS, Prinz - Eugen - gasse.

Mașini de cusut SINGER I-a clasă 28 fl.

" " " folosite, cu . . . 10 fl.

Mare asortiment de GRAMOFOANE și

PLĂCI în limba românească, germană, sârbească și ungurească.

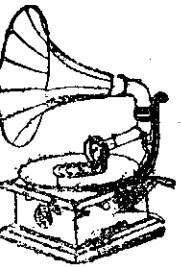
FONO GRAF familiar dela 5 fl. în sus.

PLĂCI cu 1 fl. 25 cr. bucata. ACE de cusut

200 bucăți cu 25 cr. — ALBUM pentru plăci.

— PLĂCI FOLOSITE SE SCHIMBĂ. —

Depozit de COARDE și alte obiecte necesare.

BANI!

Imprumuturi de bani, pe amortizație și ipotecă, pe termen de replatire de 10, 20, 30, 40, 50 și 65 de ani cu 4% 5% la sută, pe case cu chire și proprietăți de pământ până la partea posibilă din preț. Ezoperează imprumuturi personale, pe lângă escomptare cambială în cel mai scurt timp și în fine la încredințare directă, în orice cauză dă informații exacte:

„FORTUNA“

cancelarie de ezoperări de imprumuturi și informații în
— — Arad, József Főherceg-ut Nr. 13. — —

Ioan Martin, proprietar.

Telefon Nr. 135.

Telefon Nr. 135.

J. GELLER,
giuvaergiu.

ARAD, piața Andrassy Nr. 14.

Mare magazin de:

Ciasornice de buzunar și <<<<<<
>>>>>> obiecte din argint veritabil.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANCOVICI
ARAD, Forray-utca Nr. 2.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public că în prăvălia mea se pot vedea următorii articlii de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri englezești colorate, flanele de halaturi de lână și de ermelin, barcheturi, tenisuri.

Mățăsurii pentru bluze la modă, asortiment bogat.

Albituri feșiești gata, pânză de ață și p mut, șifoane. Covoare, perdele, fețe de pat și de masă, și mulți alți articlii, cari nu se pot toate înșira.

Postavuri de reverenzi so-site acum, brâuri preoțești pe culorile roșu, vânăt și negru.

Ciorapi împlețiți în temniță.

IGNA DEMIAN

coloratură de haine,
curăţitorie chimică,
şi maşină cu aburi de
spălat rufe albe în
UJ-SZENT-ANNA.

Colorez (văpesc) şi curăţ chemic: totfelul de vestminte bărbăteşti, femeieşti şi copilăreşti, pardesii şi paltoane, în întregime fără nici o desfacere, stofe pentru mobile, perdele, dantele, broderii, mănuşi, borangi-curii etc. În rufăria mea, ajustată bogat, se spală curat ca zăpada, fără materii mistuitoare, în deosebi gulere şi manşete, cămăşi bărbăteşti, etc., cari prin maşinele mele de călcat ajung la un luciu încât nu se pot deosebi de cele mai noi. — Comandele cu pasta se expediază punctual şi cu acurateţe.

Filiala în Arad, la
Iosif Ştefan, pe piaţa Tököly.
(în casa bisericii române).

Intr'un pătrar de oră nu mai aveţi dureri
de cap dacă veţi folosi renumitele

pastile contra durerii de cap

a lui Rozsnyay.

Preţul unei buc. 20 fil., 6 buc. 1 cor.

Picurii alpini pen- tru stomac

a lui Rozsnyay

ca întăritori de stomac
— sunt nelutrecuţi. —

Se află de vânzare exclusiv în

Farmacia lui

ROZSNYAY MÁTYÁS

Arad, Szabadság-tér.

Telefon Nr. 720.

Sipos Jenő

Telefon Nr. 720.

Cluj—Kolozsvár, Mátyás Király-tér 17.

Atrage şi recomandă în atenţiunea on. public din loc şi provincă magazinul de mărfuri de toamnă şi iarnă, precum cu preţurile semnate mai jos.

Talii:

Flanel ce se poate spăla de la 2 C. — în sus
Barchet de să ce se
poate spăla » 3 » — 5 C.
Materii pt. talii femeieşti
de cul. crem, cafenie,
sură, roşie, vinătă în-
chisă şi neagră. » 6 » — 10 »
Tabe de cul. neagră cloth » 3 » — 8 »
Talii de pânză subţre (tüll)
pt. soirée în toată cul.
croite şi execut. după
moda cea mai nouă . . . » 16 » — 40 »
Talii po-giss » 8 » — »
» de taffit şi messalin
în toată culoarea . . . » 14 » — 40 »
Şaluri pentru tetrau şi plimbare în
toate preţurile.

Halate:

Halate de toamnă ce se
pot spăla de la 10 C. — în sus
Delen francez, cel mai nou » 20 » — »
Modele originale » 30 » — »
Haine »princess« croite
modern, din lână fină » 30, 40, 50 »

Foi:

Din materie neagră engleză, în culoare
sură neagră, verde, din materii unico-
loră şi vărgată 8, 12, 14, 16 C.
Jupoane pentru haine »princess«, mo-
dele originale în toată culoarea şi mă-
rima 20, 24, 30 C.

Jupoane:

Lüster negru şi colorat de la 7 C. — 12 C.
Cloth negru 4, 6, 8, 10, 12 Cor.
Jupoane de mătase în toată culoarea
de la 12 Cor. în sus.

Apoi:

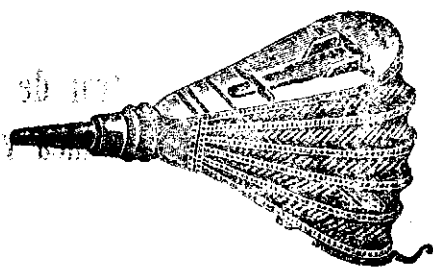
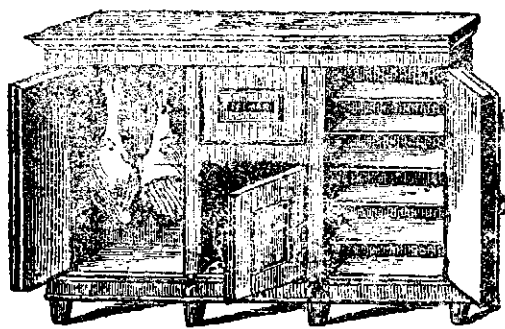
Ciorapi împleţiţi, calitatea cea mai bună.
Ciorapi negri pentru institute de la 40
fil. — 1 cor. 60 fil.
Albituri femeieşti, precum: cămeşi, pan-
taloni, corsete, precum şi albituri
pt. bărbaţi, de calitatea cea mai bună.
Năfrâmi de batist pentru buzunar 1
duzică 3 Cor.
Şaluri de tüll pentru femei, gulere, exe-
cutie foarte elegantă.
Tot felul de lucruri de mână femeieşti.

Târgul de Crăciun şi Anul-nou se începe în 15 Noiembrie cu preţuri foarte ieftine.

Comandele ce trec peste 20 Cor. le expediez francat.

Expedierea se face cu rambursă. Pentru mărfuri necorespunzătoare reîntorc preţul.

Seemann József, lăcătuș tehnic, fabricant de mobile de fier, foai de suflat și dulapuri de gheață în Cluj (Kotozvár) str. Malom nr. 20.

Recomandă hotelierilor, măcelarilor și în gospodăria casei

dulapuri de gheață dela 32 cor. până la 500 cor.

lăcătarilor și saurilor

foi de suflat excelenți.

măcelarilor, morarilor, comercianților și domnilor

cântare

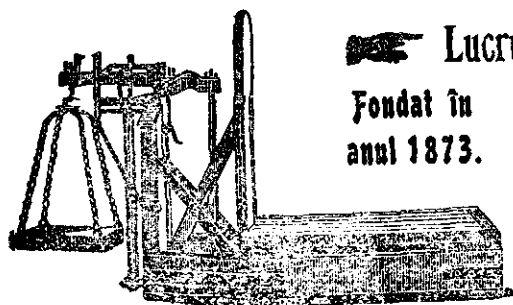
zecimale și centimale și cântare-peduri în diferite mărimi.

Institutelor, spitalelor, cafenelelor și ospătărilor — tot felul de

mobile de fier.

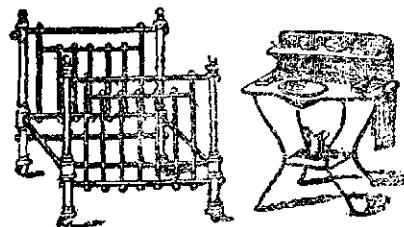
Primește tot felul de lucrări de lăcătare ș. a. lucrări de fier pentru zidiri, porți de fier îngrădire de morminte și vetre de fier din material excelent cu prețuri moderate.

Acei cari cer, cu provocare la ziarul „Tribuna“, primesc catalog de prețuri ilustrat gratis și porto franco.

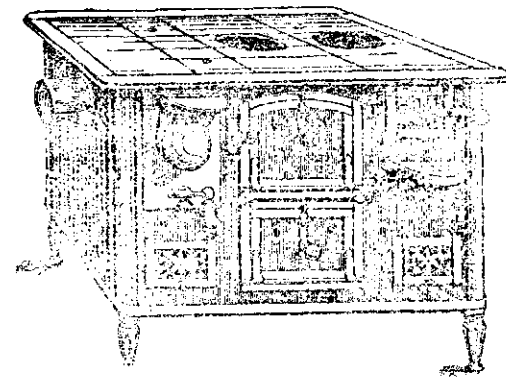
Lucrul bun nu e scump.

Fondat în anul 1873.

Szabó Samu és Fia, Győr.

Fabrică ces. și reg. de vetre de fier brevetate. Fabricăm vetre de fier de a cele mai ieftine până la cele mai moderne. Pentru fabricatele noastre garantăm că fierb și coc neexceptionabil și grabnic față de ori are alte vetre de fier crușăm 25% material de încălzit

Fondat la anul 1866.

Catalog de prețuri la dorință trimitem gratuit și francat.

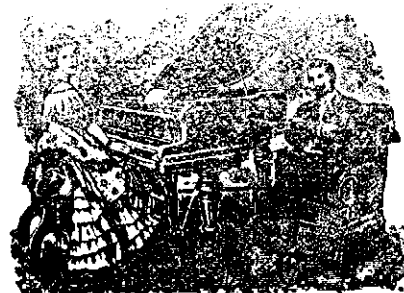
Se caută revânzătorii și agenții.

Piane și harmonice.

In salonul de piane

F. A. Kauffmann

Sibiu, Gr. Ring 14

se țin piane numai dela firmele cele mai renumite

„Zeitter și Winkelmann“, Braunschweig.

F. Robert Reinhold, Viena. Belehradec, Viena.

„Lauberger și Gloss“, Viena. Kotykiewicz, Viena.

A. Petrof, Königrätz-Viena. Estey-Organ, Londra.

Reparaturi speciale solide și garantate.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba. în Nagyvárad

Sasutca Nr. 7.